Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus
Tallinnas, Suurel turul nr. 16, esekojas ees.
Talituſe telefon — 281.
Kohalikkude ſõnumite oſakonna telefon — 281.
Toimetaja telefon — 285.
Toimetaja telefon kodus — 1010.
Kirjade adreſs:
Tallinna Teataja, Tallinnas.
Toimetaja kõnetunnid: kella 12—1.
Kirjuhi kõnetunnid: kella 9—11 ja 4—5.
Kontor awatud kella 8—5.

Käſikiſid, mis alla ühe kirjutuspoogna ja tarwitamata jääwad, alal ei hoita. Suuremad kirjatööd ſaadetakſe ainult ſiis tagaſi, kui ſelleks mark kaaſas on.
Kirjatööbel peab ſaatja täielik nimi ja adreſs all olema

Üksik nummer makſab 1 mark.

Tellimiſte hinnad:

	Poſtiga:	Iſe talituſeſt ära wiies:
1 kuu peale	25 marka — penni.	22 marka 50 penni
2 „ „	50 „ — „	45 „ — „
3 „ „	75 „ — „	67 „ 50 „
6 „ „	150 „ — „	135 „ — „

Wäljamaale kuus 25 mk.
Adreſſi muutmine 2 marka.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuſe küljel 1 mark — penni millimeet
1. küljel 2 „ 50 „ „
Siſemiſtel külgedel 3 mk. millimeeter.
Kohaotſimiſe kuulutuſed 50% odawamad.

Nr. 137. **Teiſipäewal, 22. juunil 1920. a.** **Ilmub igal äripäewal.** **XI aastakäik.**

Walga küſimuſes ei ole Eesti ja Läti eſitajad kokkuleppele jõudnud.
Leedu uue walitſuſe kooſſeis.
Liitriikide eſitajate konwerents kokku astunud.
Kownos 200 maja maha põlenud.
Poolamaal blokeerib keskerakond pahempoolſetega.

Merejõudude juhataja päewakäſk.

19. juunil 1920. a. nr. 780.

Silmas pidades korduwaid õnnetuid juhtumiſi kaldale wälja uhutud miinidega, tuletan meelde kaldaäärſetele elanikkudele:

1. Miinide kahjutuks tegemine on wäga hädaohtlik töö ja on lubatud ainult ſelle jaoks määratud eriteadlastele.

2. Miinidega ümberkäimine: Tina ſarwedega miinil on tarwis ainult ſarwe wäänata, kuna ilma ſarwedeta miinidel nõrgaſt tõukeſt ehk liigutamiſeſt küllalt on, et neid lõhkema ſundida.

3. Saaremaal olid juhtumiſed, kus elanikud, miinides leiduwat lõhkeainet majariistade ja riiete wärwimiſeks tarwitaſid.

Peab ſilmas pidama, et ſee äärmiſelt hädaohtlik on, ſest miinides leiduwad lõhkeained on niiwõrd kihwtiſed, et nad elukardetawaks ſaawad mitte üksi ſiſſewõtmiſe puhul, waid ka läbi naha, kui ſellega wärwitud riideid ſeljas kantakſe jne.

4. Kõikide kaldale uhutud miinide üle tuleb teatada piirwalwe postid. ehk wallawalitſ. kes ſelleſt wiibimata Tallinna merejõudude juhataja ſtaabile teatama peawad.

5. Laewade kaptenitel, kes ujuwaid miiniſi meres märkawad, olgu teada, et kõige ſoowitawam oleks neid püſſidega põhja lasta, tuleb aga ſilmas pidada, et miiniſid ei wõi mitte farwaaterite peal ega ka ankrus ſeismiſe kohtadel, kus weſi alla 30 jala ſügaw, põhja lasta, ſest et põhjawajunud miin wõib weel hädaohtlik olla.

6. Teated miinide üle on äärmiſelt tarwiliſed, ſest et ſiis ſaab ſinna komandeeritud eriteadlane ohwitſer, kelle ülesandeks on wälja uhutud miiniſi kahjutuks teha ja ära häwitada.

Allak. merejõudude juhataja k.-t.
aſekapten Herm.
Eta.

Rahaministeeriumi teadaanne.

Riigi renteides, tolli ja piirwalwe aſutustes tuleb wäljamaa waluuta ümberarwamiſel Eesti raha peale aluſeks wõtta kuni edaspidiſe korralduſeni järgmiſed kurſid:

10 Wene kuld rbl. — Emk. 500.—; 1 Wene hõbe rubla — Emk. 5.—; 1 Ameerika dollar — Emk. 100.—; 1 Ingliſe naelſterlingi — Emk. 400.—; 1 Rootſi kroon — Emk. 20.—; 1 Taani kroon — Emk. 15.—; 1 Norra kroon — Emk. 20.—; 1 Auſtria kroon — Emk. 0,50; 1 Soome mark — Emk. 4.—; 1 Sakſa mark — Emk. 2.—; 1 Prantſuſe frank — Emk. 5.—; 1 Belgia frank — Emk. 5.—; 1 Helwetſia frank — Emk. 15.—; 1 Hollandi gulden — Emk. 80.—; 1 Itaalia liira — Emk. 4.—; 1 Läti rubla — Emk. 2.—; 1 Poola mark — Emk. 0,50; 1 Wene tſaari rubla — Emk. 1.—; 1 Wene duuma rubla — Emk. 0,25; 1 Wene Kerenski rubla — Emk. 0,03; 1 Nõukogude rubla — Emk. 0,03.

Tähendus: Nimetatud kurſid on makſwad ainult järgmiſtel juhtumiſtel:

1) Riigiaſutuste ſiſſemiſe arwepidamiſe juures;

2) tolli- ja piirikontrolli aſutustes reiſijatel kaaſas olewa wäliswaluuta ſummade ümberarwamiſeks Eesti markade peale, et makſwate ſeaduste järele wäljaweoks lubatud rahaſumma kindlaks määratud;

3) iſeäraliſtel kordadel rahaminiſtri ettekirjutuſel. Eta.

o0o

Wiimaſed teated.

Suur tulekahju Kownos.

Kowno, 21. juunil. Tulekahju ajal Kownos on maha põlenud 200 maja ümber peakiriku ja Wiilija wahel. Paljud inimeſed on ilma peawarjuta. Kindralſtaab organiſeerib rutuliſt abiandmiſt. Tuletõrjujad püüdſid igal wiiſil tuld piirata ning pumpaſid wett Njemaniſt ja Wiilijaſt. Igaüks, iſegi miniſtrid aitaſid kustutamiſe juures. Walge-Wene aſjade miniſter Semaſhko juhatas tulekustutamiſe tööd. Eta.

Liitriikide eſitajate konwerentſilt.

Pariis, 20. juunil. Pr. raadio. Liitriikide eſitajate konwerents astus laupäewal Jules Camboni eesistumiſel kokku. Konwerents tunnistas Saint Germaini rahulepingu wiibimata teostamiſe tarwilikuks, ſest praegune ſelguſeta olukord ſünnitab lepingu teostamiſeſt huwitatud rahwastele raſket kahju. Eta.

Poolamaa Wenemaale rahuettepanekut teinud.

Wäljamaa ajalehed on Warſſawiſt teateid ſaanud, et ſeal kuuldused liikumas on, nagu oleks Poolamaal nõu Wenemaale rahu-ettepanekut teha. r.

Wõitlus Türgi rahwuslastega.

Nagu Naueni raadio teatab, jatkawad Türgi rahwuslaſed oma pealetungimiſt Marmara ja wäed on inglastele kallale tunginud. Kemal paſha läheb kindla plaani järele Konstantinopoli peale. r.

Kommunistide kongreſs.

Nagu Moskwa raadio 20. juunil teatab, kutſutakſe 15. juuliks Moskwa teine internatſionaalne kommunistlik kongreſs kokku. Kutſutakſe üles Ingliſe, Prantſuſe, Auſtria, Ungari, Itaalia, Ameerika, Schweitſi, Bulgaaria, Hollandi ja teiste riikide tööliſi oma eſitajad ſelleks ajaks Moskwa ſaatma. r.

Arakaranud wang tagaajamiſel raskesti haawata ſaanud.

20. juunil ſ. a. jookſis Nõmme politſei arestikambriſt murdwaras Martin Sadulſepp ära. Järgmiſel päewal ſai Nõmme politſeiülema korralduſel Glehn'i mets politſeinikkude ja Pääsküla ſõjawangide laagri ſõdurite poolt ſiſſe piiratud, kus ſelgus, et M. Sadulſepp ja Aleksander Jaamus tähendud metſas ennaſt warjaſiwad. Tagaajamiſel ſai Martin Sadulſepp ſõduri, Martin. K. püſſikuuli läbi raskesti haawata. Haawatu toimetati Tallinna keskhaigemajasſe. A. Jaamus'el läks korda põgeneda. Elanik.

Eesti-Läti piiriküſimus.

Walk, 21. juunil. Pärast eilaõhtuſt erandupidamiſt kahe ſaatkonna eſimehe wahel jatkas piirikomiſjon oma tegewuſt 21. juunil. Colonel Tallents käis mõlema eſimehe jutul eraldi; kooſolek katkestati kell 11, et weel ühe kokkuſaamiſe hra Birki ja hra Samuelſi wahel wõimaldada, lootuſes, et Walga küſimuſe lahendamine kokkuleppe teel wõiks ſündida. Komiſjon astus kell 4 uuesti kokku, millal teada anti, et erandupidamiſel mingiſuguſele kokkuleppele ei jõutud. Istumine katkestati, et mõned alamkomiſjoni aruandes olewad waieldawad ſtatistiliſed andmed parandada ja nende üle kokkuleppele jõuda. Nende andmete läbiwaatamiſel andſid Walga raudteeküſimuſesſe puutuwate tehniliste ainete üle ſeletuſi Läti ſaatkonna poolt hra Aronet ja Eesti poolt inſ. Ipsberg. Kooſolek lõppes kell 7.15 min. ETA.

Soome-Wene rahukonwerentſilt.

Tartus, 21. juunil. Täna Soome-Wene rahukonwerentſi kooſolekut ei olnud, ſest Wene ſaatkond ei ole weel otſekoheſe telegraafi ühenduſe puuduſel Moskwaſt waherahu ettepaneku aſjus oodatawat wastuſt ſaanud. Ka Soome ſaatkond ootab oma walitſuſelt Helſingiſt tarwilikka instruktſioone. ETA.

Wene „walgete" tegewuſeſt.

Ruſhtſhukis (Bulgaarias) on, nagu Moskwa raadio 20. juunil teatab, Wene ſtaab wabatahtlikkude wastuwõtmiſeks nõukogude wägede wastu awatud. Konstantinopolis on Wene ohwitſeride registreerimine wälja kuulutatud.

Odeſſa raadio teatab: Wrangel on päewakäſu wälja annud, milles kõigile Denikini wäe ohwitſeridele, kes Bulgaarias wiibiwad, ette kirjutatakſe otſekohe Sewastopoli ilmuda ſõjawäe täiendamiſeks. r.

Poola walitſuſe kriis.

Poola ajakirjanduſe büroo Riias teatab 17. juunil: Poola miniſteeriumi kriis pole weel lõppenud. Poola ſotſialiſtliſe partei nõukogu arutas neil päewil ſotſialistide oſawõtmiſe küſimuſt walitſuſes ja tegi otſuſeks 27 häälega 6 wastu partei juhatuſt wolitada nõukogu poolt ülesſeatud tingimistel kabinetiſt oſawõtmiſe küſimuſt ära otſustada. Selle otſuſe tagajärjel ſai wõimalikuks walitſuſe loomine keskerakonna ja pahempoolſete bloki aluſel. Eta.

Sakſa walitſuſe loomiſes kokku lepitud.

Lyon, 20. juunil. Pr. Raadio. Sakſa walitſuſe kriiſi wõib Fehrenbachi waheſobituſe tõttu ſeekord lõpetatuks pidada. Rahwapartei ja demokraatlik partei wahetaſid päewa jooksul palju ettepanekuid ja wastupanekuid, kuid laupäewa õhtul jõuti ſiiski kokkuleppele. Wäliſminiſtri koha täitmiſe aſjus on läbirääkimiſed weel käimas. Rahwa partei paneb wäliſminiſtriks ette ſeniſt Sakſa kohtuminiſtrit v. Nostitz'i. Et Fehrenbachi miniſteeriumil uuel riigipäewal kõigeſt 175 häält on, ſiis wõib ta ainult ſotſialistide armuſt elada. Eta.

Nagu ſelleſt telegrammiſt näha, on Sakſamaal korda läinud walitſuſt kokku ſeadida demokraatide, keskerakonna ja rahwaerakonna kokkuleppe aluſel. Parlamendis on demokraatidel 45 eſitajat, keskerakonnal 68 ja rahwaerakonnal 62, kokku 175 häält, nii et uuel walitſuſel igatahes tõſiſelt tuleb ſotſialistide arwamistega rehkendada, kelledel ligi 200 kohta. Demokraadid on walitſuſe moodustamiſeſt järgmistel tingimistel oſa wõtnud: 1. põhiſeaduſe täieline ja kindel tunnistamine; 2. igaſuguſe monarhistliſe õhutustöö wastu wõitlemine; 3. wõitlus diktatuuri wastu, tulgu diktatuuri katſed kuſt poolt tahes; 4. kokkulepetele püüdmine poliitilistel, ſotſiaalſetele ja kultuuralistel aladel; 5. wõitlus igaſuguſe klaſſi- ja rahwusliſe waenu õhutamiſe wastu ja 6. wastutawatele kohtadele iſikute kutſumine, kes omal alal kõige tublimad, nende erakondliſeſt kuuluwuſeſt küſimata.

Walitſuſeſt ei wõta mitte oſa peale ſotſialistide äärmine parempoolne partei — Sakſa rahwuserakond.

o0o

Trahwimiſed wiinapõletamiſe ja -müügi eeſt.

(Järg.)

Petermann, Aleksander Mihkli p. 6000 mk. ja 2 kuud wang. — Pärnu maak.; Habermann, Auguſt Willemi p. 6000 mk. ehk 2 kuud wang. — Harju maak.; Purm, Aleksander Jüri p. 6000 ja 6 näd. wang. — Tartu maak.; Pollusk, Herman Jaani p. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Tartu maak.; Lutto, Jaan Anne p. 3000 mk. ehk 6 näd. wang. — Tartu maak.; Koni, Ann Jaani t. 4000 mk. ehk 2 kuud wangist. — Tartu maak.; Ruuſa, Juhan Jakobi p. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Kalinin, Mihail Peetri p. 4000 mk. ehk 2 kuud wang. — Tartu maak.; Waher, Roſalie Peetri t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Maddi, Jakob Juhani p. 1000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Birk, Oskar Karli p. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Lepp, Juhan Adu p. 3000 mk. ehk 1 kuu wang. — Lääne maak.; Karu, Juhan Jaani p. 6000 mk. ja 1 kuu wang. — Tartu maak.; Wiljus, Pelageja Andrei t. 3000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Koger, Hermann Karli p. 1000 mk. ehk 1 kuu wang. Tartu maak.; Kollin, Karl Mihkli p. 2000 mk. ehk 6 näd. wang. — Tartu maak.; Krauberg, Leena Madiſe t. 3000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Hindrikſon, Maks Jaani p. 4000 mk. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Maanit, Elwiine Madiſe t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Hansmann, Helene Jaani t. 2000 mk. ehk 1 Maanit, Liiſa Sauli t. 2000 m. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Hansmann, Helene Jaani t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang — Harju maak.; Nahkur, Anna Jakobi t. 6000 mk. ehk 2 kuud wang. — Tartu maak.; Soots, Juhanes Adu p. 1000 mk. Tartu maak.; Leppik, Liiſa Jaani t. 10000 mk. ja 2 kuud wang. — Tartu maak.; Turjakas, Oskar Augusti p. 6000 mk. ehk 2 kuud wang. — Wõru maak.; Winkel, Pauline Tooma t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Waher, Elmar Roſalie p. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Tartu maak.; Kõiw, Mihkel Karli p. 4000 mk. ehk 2 kuud wang. — Tartu maak.; Sadonis, Emilie Waſſili t. 6000 mk. ehk 6 näd. wang. — Walga maak.; Saalman, Auguſt Jaani p. 3000 mk. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Lehtmann, Anna Adu t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Tamm, Anna Juhani t. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Pärnu maak.; Arras, Artur Kusta p. 6000 ja 6 näd. — Tartu maak.; Seilmann, Richard Jaani p. 3000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Silm, Hans Tõnu p. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Harju maak.; Innus, Emeline Mihkli t. 3000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Willandberg, Juuli Jakobi t. 6000 mk. ehk 2 kuud wang. — Wiru maak.; Wästrik, Roſalie Karli t. 6000 mk. ehk 6 näd. wang. — Tartu maak.; Peterſon, Tõnis 3000 mk. ja 1 kuu wang. — Walga maak.; Boret, Jaan 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Walga maak.; Peebo, Kusta Mihkli p. 6000 mk. ehk 2 näd. wang. — Tartu maak.; Peebo, Anna Jaani t. 6000 mk. ja 5 näd. wang. — Tartu maak.; Siska, Mai Jooſepi t. 6000 mk. ja 2 kuud wang. — Taru maak.; Sõrus, Madli Tõniſe t. 2000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Grauwerk, Eliſabet Juhani t. 2000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Heindrikſon, Anna Jaani t. 6000 mk. ja 1 kuu wang. — Harju maak.; Warimois, Alfred Karli p. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Tartu maak.; Akermann, Jüri Mihkli p. 1000 mk. ehk 1 kuu wang. Pärnu maak.; Tugedamm, Mart Jaani p. 2000 mk. ehk 5 näd. wang. — Pärnu maak.; Elmi, Willem Jüri p. 6000 mk. ja 6 näd. wang. — Pärnu maak.; Braun, Aleksander Mihkli p. 1000 mk. ehk 3 näd. wang. — Harju maak.; Reeots, Peeter Andreſe p. 3000 mk. ehk 6 näd. wang. — Walga maak.; Paruſk Juula Jaani t. 6000 ehk 2 kuud wang. — Tartu maak.; Kõiw, Jaan Hanſu p. 6000 mk. ehk 2 kuud wang. — Tartu maak.; Seebach, Juhanna Jaani t. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Tartu maak.; Boikowski, Mihail Sergei p. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. Harju maak.; Plechow, Iwan Andrei p. 2000 mk. ehk 1 kuu wang. — Harju maak.; Kõiw, Johan Peetri p. 2000 mk. ehk 5 näd. wang. — Tartu maak.; Parw, Jüri Hanſi p. 1000 mk. ehk 3 näd. wang. — Tartu maak.; Gruſt, Juhan Jaani p. 1000 mk. ehk 1 kuu wang. — Pärnu maak.; Kuningas, Hans Tiido p. 4000 mk. ehk 2 kuud wang. — Pärnu maak.; Grabartſchik, Stepan Jakobi p. 4000 mk. ehk 2 kuud wang. — Harju maak.; Iprus, Marie Jakobi t. 5000 mk. ehk 2 kuud wang. — Harju maak.; Rätſep, Minna Jooſepi t. 5000 mk. ehk 2 kuud wang. — Harju maak.; Müürmann, Julius Guſtawi p. 3000 mk. ehk 6 näd. wang. — Lääne maak.; Martinſon, Liiſa Matſi t. 4000 mk. ehk 6 näd. wang. — Pärnu maak.; Ewerl, Woldemar Rudolfi p. 4000 mk. ehk 6 näd. wang. — Pärnu maak.; Punga, Hilda Jaani t. 6000 mk. ja 6 näd. wang. Walga maak.

Austatud lehetellijaid,
kelle tellim.-aeg poole aasta wahelesega lõpeb,
palutakse tellimisi wõimalikult pea uuendada,
ühtlasi endist adressi nummert üles andes.
„Tallinna Teataja" talitus.

Saun on köetud
Jaani laupäewal, 23. juunil ja lahti kell 12 päewa kuni k. 8 õht. Weerenni t. 13.

Homme ilmub „T. Teataja" 6-küljeliſena.

o0o

Sport.

Tallinna jahtklubi wõiduſõit.

Pühapäewal, 20. juun. oli Tallinna jahtklubil wõiduſõit.

Wõistluſel jõudis eſimeſena pärale wennaste Puhkide jaht „Maria", ſeega eſimeſe wõidu — konſul Bergi rändawa karika — wõttes.

Teiſena jõudis pärale Atemanni jaht „Ray", kolmandaks — Tetſowi jaht „Irwia". Selle järele oleks „Ray" 2 ja „Irwis" kolmanda wõidu oſaliſeks pidanud ſaama. Et aga „Rai" ſõidureeglite wastu eksinud oli, mõisteti 2 auhind „Irwis'ele". Kuid wiimaſe omanik lükkas auhindade komiſjoni ettepaneku tagaſi ja jäi oma ſtardi (3.) auhinna juurde ning pani omalt poolt ette, et 2 auhinna otſustamiſeks „Ray" ja „Irwiſe" wahel lähemal ajal otſustaw kubewõistlus ette wõetaks, mille wiimane ka wastu wõttis.

Soome jahid Tallinnas külaskäigul.

Laupäewal jõudſid Soomeſt ſiia 10 purje- ja kaks mootorjahti. See oli wastukülaskäiguks Tallinna jahtklubile, kes mõne aja eeſt oma jahtidega Helſingis külas käis.

Pühapäewal oli ſadamas jahtklubi ruumides Tallinna ja Soome külaliste ühine kooswiibimine, mille peale mõned jahid Helſingi tagaſi pööraſid, kuna teiſed weel ſiin wiibiwad.

o0o

Tallinna turu ülewaade

22. juunil 1920. a.

Korwitäied mune reas, hind 5.50 p. — 6 m. paar, mõni üksik ſöandab iſegi 6.50 p. küſida. Ka wõi on jälle kallim, küſitakſe 27—30 m. naelaſt, rõõſakoore wõi 30—33 m. Piimatoobiſt ei küſi keegi enam alla 7 marga, leidub aga neidki, kes 8 paljuks ei arwa, hapupiima ſaab weel 6 margaga, pakspiim 5—6 m. nael, hapukoor 12 m.. Kalu leidub keskmiſelt, augi nael makſab 12 m., kamekjad 7—8 m., kohakala 5—6 m., turſad 5 m., wärsked räimed ja kiilud 6 m. nael, ſuitſuräimed 4—4.50 p. kümme, ſuitſukilud 3 m. kümme, angerjad 30—40 m. nael. Rohkel arwul müügile ilmunud on jälle ſuitſetatud ſealiha, naelaſt nõutakſe 22—24 m. Tapetud kanad makſawad 40—70 m.., elujad 30—80 m. Leiwa naelaſt küſitakſe 5—5.50 p., peenleib 9—10 m., ſai 13 m. Ameerika püülist, mida rohkesti leidub, nõutakſe 15 m. naelaſt, kodumaa püül 12 m. nael, odrajahu 6—7 m., odratangud makſawad 5—6 m. nael. Ka erneid on ohtralt 6—7 m. nael, oad 5 m. ja läätſed 4—5 m. nael. Mullusteſt aiaſaadusteſt on kartulid 80—90 p. toop ehk 12—13 m. tſetwerik, kaalikad 70—80 p. nael, porgandid 2—3 m., hapukapſad 1 m. — 1.50 p. nael ehk 2 m. toop. Wärsketeſt aiaſaadusteſt on kaunis rohkesti juba kartulid müügil, nael makſab 20 marka, kurgid 5—20 m. tükk, porgandid 3—4 m., rediſed 2.50 p. — 3 m. kimp., ſalat 8 m., ſpinat 7 m. nael, kapſataimed 4—5 m. ſada. Leidub iſegi paar korwitäit metſamaaſikaid, naelaſt nõutakſe aga 60 marka, ka kaarmamarju (murakaid) on juba müügil 3 m. kimbukene. Karusmarjad (tikerbeerid) makſawad 12—14 m. toop, jõhwikad 9—10 m. Ka tänawuſi ſeeni on juba müügil, müüakſe neid wäikeste karbikestega, 5 m. karbi täis. R-i.

Kiri toimetuſele.

„Tallinna Teataja" toimetuſele.

Linnawalitſus palub järgmiſt õienduſt Teie lehe lähemas numbris awaldada:

„Tallinna Teatajas" 5. juuniſt ſ. a. nr. 123 ilmunud teade, nagu oleks Kurna mõiſaſt kaks hobuſt ära wõetud ja tagaſi antud omanikkudele, kelle käeſt nad waraſtatud, ei wasta tõele, Kurna mõiſaſt ei ole ühtki hobuſt ära wõetud.

Linnapea M. Uesſon.
Sekretääri eeſt: N. Wentze.

o0o

Mitmeſuguſt.

Kõige ſuuremad rahad maailmas.

Kõige ſuurem kuldraha maailmas on Anami „look", mis praegu 2¼ naela kaalub. Ta ei ole nii tembeldatud kui harilikud rahad, waid ainult wärwiliste tähtedega märgitud. Tema järgmine ſuuruſe pooleſt on Jaapani „obang", mis 125 Wene kuldrubla wäärt on.

o0o

Õnnetuſed ja kuritööd.

Õnnetus inimeſeohwritega merel.

Laupäewa õhtul ſõitſid Kopliſt jäälõhkuja „Taſuja" wanem tüürimees Heinrich Hoffmann, ſama laewa mehaanik Jakob Brennesſel, laewa warahoidja Karl Mänd, Leida Pirkmann ja Marta Grünberg purjupaadiga merele. Nagu Hoffmann pärast ſeletas, läinud paat Paljasſaare ja Naisſaare wahel platſide wahetamiſel ümber, kusjuures Mänd ja Brennesſel ära uppunud, kuna teiſed neli endid paadi põhja peal on hoidnud, kuni neid Kopli kalameeste Eidoki ja Linholmi poolt märgatud ja rannale toodud. Teel merelt Kopli juni Arnold Anderſon ära. Paadi äratoomiſel leiti temas weel pinkide wahel üks ſurnukeha, kelle iſikut aga dokumentide puuduſel wõimalik ei olnud kindlaks teha. —n.

Kallaletungimine.

20. juunil teatas Adu Ilp, et tundmata iſikud Koſe metſas temae kallaletunginud ja temalt taskukella ühes ketiga rööwinud. —n.

Warguſed.

Neil päewil on waraſtatud: Aleksander Rebeniſt, Mundi tän. linnakaſſa eeſt, jalgratas 6000 marga wäärtuſes; Reinhold Haſſenbladtilt wabajooksuga jalgratas; Mart Targamaalt, S. Tartu m. nr. 65, ſaunas rahakott ühes 300 marga rahaga ja iſikutunnistuſega; Leopold Palgilt, Salongi tän. nr. 3, Walter Tammiku korteris kuub, kingad ja diplomaatiline pass. n.

Poiſike kadunud.

Reedel, 18. juunil kell 2 ajal kadus Pikalt tän. nr. 37, kort. 1 abielupaari Sarbergide 11-aastane poeg Harald Sarberg ära. Poiſikeſel on ſeljas lühike ſinine palit, kolme waskſe aknuga nööbiga, palitu all pruunikaspruun kujutud kamſon, lühikeſed ſiniſed puuwilla riideſt pükſid ja peas ſinine luduuüts, jalas mustad ſukad ja Ameerika ſaapad (tankid). Poiſike on lühikeste musta juustega, pruuni ſilmadega ja kongis ninaga. Ihu peal, rinna all, on 4-ſentimeetri pikkune lõikearm. Kodanikka, kes kadunud poiſikeſt juhtuwad nägema, palutakſe waewataſu eeſt wiimane wanemate poole tagaſi tuua ehk tema aſukohaſt ülemaltähendatud adreſſi järele teatada.

Wiina leitud.

20. juunil pandi Salongi tän. nr. 18, teemajas, läbiotſimine toime. Leiti kolm pudelit wiinaga. Et aſi lõpetataks pakkus teemaja omanik politſeiametnikule 1100 marka meeleheaд, mida wiimane oma ülemuſele edaſi annud. n.

Põhiſeaduſe wastuwõtmiſe puhul.

Põhiſeaduſe komiſjon eſines aſutawas kogus põhiſeaduſe eelnõuga, mis ilma ſuuremate muudatusteta wastu wõeti. Oli kord kuulda, et nimetatud eelnõu mõne Euroopa parema eriteadlaſe kätte pidi ſaadetama läbiwaatamiſeks. Pöördi ühe Soome eriteadlaſe poole, ſee ſoowitas wististe ühte Hollandi eriteadlaſt, — nii ſiis oleks wõinud eelnõu pikemale Euroopa reiſile ſattuda. Ja tagajärjed? Oletame, et wälſamaalaſeſt eriteadlane mõnda muutuſt oleks ſoowinud. Põhiſeaduſe komiſjon wõtab muutuſe arutuſele, arwamiſed wõiwad lahku minna ja eelnõu oleks wõinud jällegi endiſe kuju omandada, — raha ja aja kulu peale waatamata. Tuleb meelde, mis Auguste Comte põhiſeaduſe kohta ütleb: põhiſeaduſt ei wõi mitte kokku ſeada, waid ta peab üles leitama. Kuulus Prantſuſe mõtteteadlane tabab ſellega ütelda, et igal riigil omalaadiline põhiſeadus peab olema, mis ainult temale üksi wastab. Wäga wõimalik, et meie põhiſeaduſe hea külg juſt tema omapäraline ilme ongi. Wõib ka kergesti juhtuda, et tegelik elu meie põhiſeaduſeſt mõne kriipſu läbi tõmbab. Näituſeks wõib meie ajutine walitſemiſe kord olla: ſeal oli Helweetſiaſt wõetud asjaajamiſe walitſus ette nähtud, kuid waewalt poole aaſta päraſt astus meie riigi etteotſa walitſus, mis õieti parlamendiline walitſus on.

Kõik ſõnawõtjad tunnistaſid aſutawas kogus ühel meelel, et põhiſeaduſe eelnõu üks kõige küpſematest eelnõudeſt on, mis aſutawale kogule arutamiſeks ſiſſe on antud. See oli ka peapõhjuſeks, mispäraſt nii tähtis ſeadus õige ruttu wastu wõeti. Tempo kiiruſele pühendas „Sotſialdemokraat“ iſegi huwitawa juhtkirja. Wastuwõtmiſt kiirustas ka ſee asjaolu, et põhiſeaduſe komiſjon preſidendi küſimuſe lahendamiſeks aſutawa kogu liigete omawaheliſe koosoleku kokku kutſus, kus ſelgus, et enamus preſidendi küſimuſes eitawal ſeiſukohal on. Selle nõupidamiſe tagajärjel jäid põhiſeaduſe eelnõus paralleel oſad ja ühtlaſi ka pikemad waieluſed aſutawas kogus ära.

Põhjenduſed preſidendi poolt ja wastu on lugejatele mitmel puhul ſilmi puutunud; ſellepäraſt oleks nende meeletuletamine asjata ruumi raiskamine. Peatan mõne reaga meie tulewaſe riigiwanema juures. Meie põhiſeaduſe järele omab walitſuſe juht õiguſed ja kohustuſed, mis hariliku peaminiſtri omadeſt lahkuminewad on. Wabariike eſitab harilikult preſident. Meie ajutiſe walitſemiſekorra järele oli riigi eſitamiſe kohustus aſutawa kogu eſimehe õlgil. Nimetatud korra arutuſel näitas rahwaerakond, et aſutawa kogu eſimehel ſeda kaunis raske on täita ja peaks ſee ülesanne peaminiſtri hooleks antama. Rahwaerakonna ettepanek ei leidnud ſiis tähelepanemiſt. Põhiſeaduſes on rahwaerakonna ſeiſukoht läbi wiidud ja wabariiki eſitab riigiwanem. Kui walitſuſe kohta käiwad põhiſeaduſe paragraafiſid läbi lugeda, ſiis ſelgub, et riigiwanem meil õieti preſidendi aſet täidab, kuigi temal puudub preſidendi kaugele ulataw wõim, mis iſewalitſusliſeſt korraſt wabariikide walitſuſſe üle on kantud, nimelt weto ja parlamendi lahtilaſkmiſe õiguſed. Ja kui weel ſeda meelde tuletada, et meie tulewane walitſuſe juht mitte peaminiſtri, waid riigiwanema nime kannab, ſiis on aruſaadaw, et mõnel pool arwamiſt awaldatakſe, et meil „kontrabandi“ näol preſidendi inſtitutt maksma olewat pandud.

Wastuwaieluſi pahemalt poolt tekitas riigikaitſe küſimus. Sotſialdemokraadid tahtſid põhiſeaduſes rahwamiilitſat läbi wiia, kuigi nende eſitajad põhiſeaduſe komiſjonis ſunnitud olid tunnistama, et tegelikult rahwamiilits waheſt alles kümne aaſta päraſt tarwituſele wõiks tulla. Täie õiguſega juhiti teiſelt poolt tähelepanemiſt ſelle peale, et põhiſeaduſe muutmine igal ajal wõimalik on ja ſelle tagajärjel mõtet ei ole temaſſe korralduſt mahutada, mille läbiwiimine waheſt alles aaſtakümne päraſt wõimalik on.

Samuti tekitas waieluſi ſeadusandliſe koja liigete arw. Ühelt poolt ſoowiti arwu 150 peale kindlaks määrata, teiſelt poolt 80-ni wähendada; wõeti wastu komiſjoni ettepanek, mille järele tulewaſes Eesti riigikogus 100 liiget ſaab olema.

Ja nüüd tahakſin peatada põhiſeaduſe wastuwõtmiſe momendi juures. Kolmas lugemine on lõppenud. Põhiſeadus, mis harilikult aſutawa kogu ainukene ülesanne on olnud, on Eesti aſutawa kogu poolt wastu wõetud. Eesti aſutaw kogu on oma elutöö lõpetanud. Tekib waikus. Paar rahwaerakondlaſt hakkawad käſi plakſutama. See ei leia wastukõla. Ja — aſutaw kogu läheb jookſwate asjade juurde üle. Midagi jäi puudu. Põhiſeaduſe komiſjoni eſimees ja pea-aruandja Anderkopp oleks pidanud owatſiooni oſaliſeks ſaama. See oleks ühtlaſi ka aſutawa kogu tänu põhiſeaduſe komiſjonile olnud põhjaliku töö eeſt, nagu ſeda põhiſeaduſe arutajad koosolekul ühemeelſelt tunnistaſid. Waheſt oleks iſegi kohane olnud põhiſeaduſe wastuwõtmiſe järele lühem waheaeg teha, wahepeal walimiſe ſeadus komiſjonis walmis ſepitſeda, ſiis ſelle wastuwõtmiſeks kokku tulla, ja ſiis ſuwepuhkuſele.

Kas ei ole ſiin waheſt hingeoluliſed põhjuſed mõõduandwad? Kas ei ole kõrge kogu liikmed nagu ükskõikſeks läinud, keda ükski asi enam kergesti liikuma ei pane? Kas ei ole ſiin waheſt „minejate meeleolu“ maad wõtnud: oleme juba küllalt kaua koos istunud, oleme wäſinud, waheſt ei peegeldu meis enam rahwa tahtmiſe kandew jõud? Ja ſiis on aruſaadaw mehaaniline arutamiswiis, olgu päewakorras põhiſeadus wõi mõni teiſe-kolmanda järgu tähtſuſega eelnõu.

„Minejad“ wõtawad enne ſuwiſt puhkeaega walimisſeaduſe wastu ja päraſt puhkuſt eelarwe. Ja ſiis tuleb järg rahwa kätte — oma uut tahtmiſt awaldada. —ja.

———ooo———

Eesti ſõjawangi kiri Itaaliaſt.

3. now. 1918. a. Auſtria Tiroli okkupeerimiſe ajal Itaalia wägede poolt, ſattuſid ſeal töötawateſt Wene wangideſt umbes 6000 (kuus tuhat) meeſt Itaaliaſſe. Nende hulgas ka 24 eestlaſt. Üleswõetud olime alguſes kui kõik Auſtria ja Saksa ſõjawangid. Ka elama aſendati meid wäikeſe üksiku palja kiwiſe „Aſinara“ ſaare peale, 1919. a. weebruari kuus ilmuſid ſinna eſimeſed Wene ohwitſerid, — Koltſhaki ja Denikini agendid, — kes meile ka, lubaduſe eeſt enamlaste wastu ſõdima minna, kergituſt tõid. Nimelt — 1. märtſiſt hakkaſime kõikide wangide toitu topelt ſaama. 1. aprillil muretſes würſt Wolkonski, Wene ſõjaſaatkonna eſitaja Itaalias, meile hariliku ſoldati õiguſed — palk ja ſöök, nagu ſeda Itaalia ſoldatid ſaawad. Nune Wene ohwitſeri hulgas oli ka üks eestlane, ſtaabikapten hra Janſon, Tartuſt, kes aga meile kodumaa kohta midagi ei teadnud ſeletada. Aegajalt ſaadeti meile wenekeele lehti «Голосъ родины», ſealt ſaime ſiis ka junnikuus teada, et meie maal oma walitſus ja ſõjawägi on, kes ſakslaste ja Wene enamlastega wahwaſt wõitleb. Niiſuguſt asja kuuldes ei mõtelnud muidugi keegi eestlasteſt enam Siberiſſe, Koltſhaki wägedeſſe minna waid ainult kodumaale, iſamaad wabastama ja kaitsma. Kuid kuda ſinna pääſeks? Küſiſime hra Janſoni käeſt, kes meile küll tõendas, et Estonia ennaſt wabariigiks on kuulutanud, mis ka entente poolt „de facto“ tunnistatud on, ja et Pariiſis iſegi Eesti ſaatkond aſub. Adreſſi andmiſega aga wabandas mõnda moodi — ei tea peaſt ütelda, ei ole aega praegu kirjutada jne. Wiimaks ſoowitas järgmiſelt: Pariis, Pusta. — Kõigeſt hoolimata leidſime ſiiski Pariiſi adreſſlaua kaudu hra Pusta üles, kes meie kodumaale ſaatmiſe asja kohe Itaalias aſuwa ſaadiku hra Wirgo kätte andis. Hra Wirgo poolt ſaime kohe wärskeid Eesti ajalehti, milledeſt oma maa üle ſelge pildi ſaime. Kojuſaatmine edenes kaunis jõudſalt. — 28. ſept. ſõitſime Aſinaralt wälja Prantſusmaa poole.

Mõnesuguſe aruſaamatuſe wõi ekſituſe päraſt ei ſaatnud meid laewakomendant mitte Prantſuſe-Itaalia piirile, waid teiſte ſõjawangidega ſeltſis ſõjawangide laagriſſe — Tſchetſchinaſſe. — Siia jõudſime 1. okt. Siin ei teatud meiſt ega meie tulekuſt midagi ja wõeti üles kui kõik ſõjawangid. Tahes ehk tahtmata pidime uut käsku miniſteeriumiſt ootama. Ilmad läkſid wiluks, tuuleſeks ja wihmaſeks! Puuduliku töögiga ja hunnikus üksteiſe otſas, mustade ungarlaste jalus olles läks aeg üsna piinlikult ja pikalt. Waſt nii mõnigi kahetſes Aſinara lihapottide järele. Hra Wirgo oli Roomaſt, omaſt ametiſt ära kutſutud — nii olime ilma eestkostjata. Paluſime abi Pariiſiſt. 21. okt. ſaime wastuſe, et Pariiſi Eesti ſaatkonna poolt palwekiri, meie Prantſusmaale ſaatmiſe üle, Itaalia miniſteeriumiſſe ſiſſe on antud. See mõjus koſutawalt — umbes 10—12 päewa jooksul lootſime wälja ſõita! 29. okt. jäin haigeks ja ſain Liworno haigemajaſſe ſaadetud. 10. now. olin jälle täieſti terwe, paluſin ennaſt laagriſſe tagaſi ſaata, kuid minu puuduliste dokumentide päraſt peeti mind wenelaſeks, kelle kohta iſeäraline käsk peab olema, kuhu ſaata. Et ma Eesti wabariigi alam olen, ſelle kohta nõuti minult tunnistuſt. Soowitaſin laagriſt järele küſida, kuid ſain wastuſeks, et laager mitte haigemajawalitſuſe alla ei käi! 9. detſ. ſõitſid ſõbrad ſiiski ära Prantſusmaale, mind aga trööstiti, et ma eneſe eeſt muretſeda ei pruugi — tuleb käsk, ſaad otſekohe Prantſusmaale ſaadetud. Hirmſa mustuſe, söögi puuduſe ja Itaalia ſoldatite häbematuſe päraſt tõstſin wiimaks kära, mille tagajärjel mind üle kuulati karabiineride (ſhandarmide) poolt. Nüüd ilmuſid ka õiged dokumendid ja mind lubati ära ſaata. 13. jaan. 20. ſaadeti haigemajaſt wälja, mitte Prantſusmaale, waid tagaſi laagriſſe. 6. jaan. teataſin oma wiletſaſt ſeiſukorraſt ja haigemajas kinnihoidmiſe põhjuſeſt Roomas aſuwa Eesti ſaatkonna ſekretäärile, Alice Erjapeale, ja paluſin abi! Haigemajaſt wälja tulles olin nagu põlend juut — kõik riided, peſu ja ſaapad olid kadunud. Nagu „ſandi nuga nartſu ſees“ ſaadeti laagriſſe, kuſt jälle kõik uued pidin ſaama.

Saamine ſiit polnud aga mitte nii kerge — magaſinid olid tühjad. Õnneks ſain 24. jaan. Roomaſt Eesti ſaatkonna poolt 50 liiri abiraha, mille abil ennaſt riideſſe panin. Rahaga ſeltſis ſain ka lootuſt warstiſeks wäljapääſemiſeks Itaaliaſt. 30. jaan. teataſin eneſeſt ja laagri eluſt pikemalt Rooma ja paluſin äraſaatmiſt kiirendada. 21. jaan. ſain teate, et Pariiſi Eesti ſaatkonna ſekr. hra Lepik Roomas olewat ja miniſteeriumis minu äraſaatmiſeks ſammuſid olewat astunud. Ka ſain Pariiſi E. ſ. tunnistuſe — trükitud Pariiſis 30. jaan. — Liworno haigemaja ülemuſele tõenduſeks, et ma Eesti wabariigi alam olen. (Olin aga juba 1½ kuud haigemajaſt wäljas). 29. weebr. ſain teate Roomaſt, et mulle käsk olewat tulnud Pariiſiſt otſekohe ſinna ſõita, mille teekuludeks mulle 200 liiri ſaadeti, mille üle Pariiſis Eesti ſõja ſaatkonna eſitaja hra collonell Luik juures aru pean andma. Laagri komandant naeris ſelle peale ainult ja teatas: eks ſõitke kui käsk on, minul pole aga mingiſuguſt käsku teie äraſaatmiſeks. 10. märtſil teatati mulle komand. poolt, et ma ennaſt äraſõiduks ettewalmistakſin — paari päewa päraſt ſaad oma ſaatkonna poolt raha ja ſaad kohe ära ſaadetud. Et ma juba raha olin ſaanud, panin ette mind kohe ära ſaata, kuid ſeda ütteldi „erakorraliſe“ olewat, mis mitte asjaſſe ei puutu. 15. märtſil oli laagri komandantide wahetus. Saadſin ennaſt uuele ette ja paluſin ära ſaata. See ei tahtnud aga „uiſapäiſa“ midagi teha ja lubas järele küſida miniſteeriumiſt. 24. märtſil oli uus wastus — pean oma ſaatkonnalt raha ootama — kui raha käes, kohe ära ſaata. Aprillikuu jooksul paluſin mitu korda äraſaatmiſt, ſain aga ikka wastuſeks — pole käsku! Selle aſemel ſain ettepaneku Poolamaale ehk Rumeeniaſſe ſõita. Eſimene kord oli niiſugune ettepanek 18. apr., teine — 21. apr. Ütleſin nende ettepanekuſt lahti ja panin ette mind Saksamaale, Auſtriaſſe ehk Tſhehimaale ſaata. Kõigeſt ſelleſt teataſin Rooma ja Pariiſi, kuid wastuſt ei ſaanud mingiſuguſt. 7. mail ſaadeti ſiit wiimaſed ſõjawangid kodumaale, Galitſiaſſe. Sain weel kord ettepaneku kaaſa ſõita, jäin aga ſiiski maha, ehk mulle küll ettekuulutati weel kauaaks ſiia jäämiſt.

Kokku on meid ſiin 14 meeſt. Mõned jäewad Itaaliaſſe elama ja ootawad miniſteeriumi otſuſt, teiſed ootawad kohtuotſuſt — mina oma ſaatkonna poolt raha.

8. mail tehti komand. poolt minu kohta uus järelküſimine miniſteeriumis. 16. mail oli wastus — mind äraſõiduks ette walmistada, kui oma ſaatkonna poolt raha, mis miniſteeriumiſſe peab ſaama ſiſſe antud, kätte olen ſaanud, ja kohe ära ſaata Prantſusmaale. Mis raha ſee on ehk kui palju teda peaks olema, mida ma kui karistuſealune nii kaua ootama pean, ei teata mulle ſiit komand. poolt mitte ütelda. Juba 29. weebr. ſaadik pole ma enam kunnagi ſaatkonna poolt mingiſuguſt wastuſt oma kirjade peale ega muud teadet ſaanud. Ajalehti ega mingiſuguſt kirjanduſt ſiia ei laſta, nii elan täitſa kõrbeelu nagu Elias!

Arwatawasti ſaan ſiin weel kaua istuma. Olge head kirjutage keegi, teatage uudiſeid kodumaalt! Olen iga kirja ja kaardikeſe eeſt wäga tänulik ja rõõmus.

Jumal tänatud, ilmad on palawad — ſeega söögiiſu wähem. Kuid igawus!

Otto Abner.

Campo Concentramento
Prig. di Guerra Cecina-Marina
Itaalias, 8. juunil 1920.

———ooo———

E. W.
WÕIDULAEN
1920.

Mõttemõlgutus.

Meie armſad lõunanaabrid.

Meie tuletame neid juba üle aaſta tihti meelde, — puutuwad ju meie küünarnukid kokku. Ma olen naabrite hinge ning asju uurinud, ja mul on himu kogutud tarkuſt teiega jagada.

Misſuguſed on ſiis õieti lätlaſe iſeloomu jooned? Läti iſeloom on paenduw. Teie mäletate muidugi ilmaſõja uut ajajärku Wene frondil, kus Läti küttipolgud tſaari pailapſed olid; ja mõne aaſta päraſt näete neidſamu mehi Lenini ſhandarmide oſas. Wististe olete ka ſelleſt kuulnud, et Läti enamlaste juht Stutſhka marurahwuslaſeks on hakanud ja kogu Walka Läti nõukogude wabariigile nõuab. Tuletame meele von der Goltzi päewi. Siis liikuſid Läti wäed Ballodi juhatuſel ühes ſakslastega põhja poole, ja meie liikuſime ühe oſa Läti wägedega neile wastu. Ja kui Bermondt Riia alla ilmus, ſiis kaalus Läti paenduw poliitika: kas ei ole waheſt parem Preiſimaaga ühenduſſe astuda ja Needraga ära leppida? Anti käsk mitte wastu hakata ja Riia maha jätta. Meie soomusrongid oma paendumata ſelgrooga tõmbaſid plaaniſt kriipſu läbi.

Et lätlaste ſelgroog paenduw, ſiis on nad head diplomaadid. Iga diplomaat püüab lepingut tehes ennaſt ainult niipalju ſiduda, kui hädaſti tarwilik. Lätlaſed oskawad oma lepinguoſaliſele kohustuste täitmiſt nõuda, iſe aga ſelle eeſt oſawasti kõrwale puigelda. Nad on iſegi meiſtrid ilma pikema jututa lepinguid ja kokkuleppeid tühjaks tunnistama.

Ei ole ühtegi rasket ülesannet, mida Läti diplomaatia täita ei wõtaks. Nii näituſeks lubaſid nad Latgallia diplomaatliſel teel wabastada. (Et nad päraſt ſiiski ſõda algaſid, mille raskuſeſt 75% poolakate õlgile langes, ſeda tühja asja ei makſa meelde tuletada). — Aga wõtame ligema asja. Iga Walga lätlane teab, et Walk nälga jääb, kui ta Läti külge liidetakſe. Tarwis linnale toitjat leida. Teie muidugi mõtlete Ameerika abiandmiſe peale. Ei, asi on wähe lihtſam: eestlaſed peawad Walka toitma ja pealegi wiis aastat! Teie teete ſuured ſilmad? Aga ſeda tahawad Läti diplomaadid läbi wiia!

Iſeäranis oſawad diplomaadid on Läti naiſed. Ma ei liialda, kui ütlen: kuhu kurat ja Eesti diplomaat ei ulata, ſinna pääſeb Läti naine.

Lätlaste diplomaatiliſi kalduwuſi hindas üks Liiwimaa kuberner wäga kõrgelt ja ſoowitas neid Lõuna-Ameerikaſſe wälja wedada, kus omal ajal riigid omawahel tubliſti kiskuſid ja ſiſemiſi rewolutſioone ſünnitaſid.

Lätlane oskab paluja oſas uhkeks jääda. Kui Läti ajutiſe walitſuſe peaminiſter ſunnitud oli laewale põgenema ja tema kuiwale maale tagaſi ihkas, ſiis ſaatis ta oma ſaadikud meie ajutiſe walitſuſe juurde abi paluma. Ja Läti ſaadikud ütleſid meie peaminiſtrile: „Waadake kui halb meie asi on, iſegi teie käeſt oleme meie ſunnitud abi paluma!“

Lätlaſed unustawad kergesti ſeda, mida kaſulik ei ole meeles pidada. Ma ei hakka kõike ſeda üles lugema, mis meie ſeks tegime, et Läti ajutine walitſus jalad alla wõtaks. Kui Riia oli wabastatud ja rahwuskogu oma eſimeſe istumiſe pidas, ſiis tänati kõiki kaugeid liitlaſi, ainult meid ei nimetatud.

Lätlastel kaswab ſüües iſu. Kui neile meie abi hädaſti tarwis oli, ſiis lubaſid nad lepingu põhjal Walga meile. Kui neil jalad juba põhja hakkaſid puutuma, nõudſid nad omale pool Walka. Ja nüüd, kus nad uſuwad, et nad nagu omal jalul ſeiſakſid ja oma heaks kõik rattad käima pannud, käib nende himu kogu Walga peale. Kui kaugele nende iſu päraſtpoole ulatab, ſelle kohta puuduwad eſialgu teated.

Lätlaſed on ſuured luuletajad. Nii nagu luuletaja reaalelu kütketeſt wabanedes kogu oma tähelepanu ühte keſkpunkti kiſub, nii ſeletaſid lätlaſed Walga wahekohtus, et ainult ſoomlaſed Walga olewat wabastanud.

Lätlaſed on kiired kuiwama. Kui nad oma asjaga lompi on ſattunud, ſiis poewad nad rahuliste wälja ja warsti on neil ſarnane nägu peas, nagu ei oleks kogu maailmas wett olemaski. Nii oli lugu Walga kohta käiwa Soome legendi loomiſel, millel Walga wahekohtu eſimees jalad alt ära lõi.

Lätlaſed on laiajooneliſed. Neil on tarwis ameeriklastele näidata, kui toorelt eestlaſed „okkupeeritud“ maa-alal lätlastega ümber käiwad. Seks korraldati ameeriklaste auto liginemiſel rongikäik inimesteſt, kes palja jalu ja pool halasti olid: need mehed, naiſed ja lapſed olewat eestlaſed Walgaſt wälja kihutanud ja paljaks riiſunud.

Kui ühel ilusal päewal ühe Läti peremehe wars Eesti auto all ſurma ſai, ruttas Läti ohwitſer meie kindralilt paluma, kuſt wõiks omanik kahjutaſu ſaada. Kindral ütles: „Tehke akt ja ſaatke Pariiſi liitlaste kõrgemale nõukogule.“ Läti ohwitſer ruttas akti tegema. Nii-nii.

———ooo———

Tſhitſherini proteſt.

Moſkwas, 19. juunil. Raadio. Wälisminiſter Meierowitſhile. Riias, 26. mail oli demarkatſiooni joonel järgmine pantwangide wahetus. Wene kodanikud kes warem Läti wangimajadeſt tagaſi tulnud, on teateid ſaanud piinamiste üle nendes wangimajades ja iſegi mahalaſkmiſe juhtumiste üle. Wangimajade rahwakomiſſar ei julgenud uskuda kõiki neid ettekandeid, nüüd aga kinnitab kogutud materjaal, mis puutub Wene kodanikkudeſſe ning wangimajadeſt lahtilastute, kui ka Schweitſiſt läbi Latwija ſõitjate kohta ſaadud teadete wastuwaidlematu tõelikus eraldi ka ſelle kohta, et wenelastega, kes läbi Latwija koju ſõitſid, kõige waenulikumalt ja kõige jämedamalt ümber käidi, mis mitte millegagi wälja kutſutud ei olnud ja mis mitte millegagi wabandataw ei ole. Selle üle kandis ette eraldi ja põhjalikult täis pahameelt niiſugune tunnistaja, kui ſeda L. E. Tolstoi wana ſõber ja ſekretäär Piruljew on, kes Schweitſiſt tagaſi tuli. Selleſt kõnesolewaſt Latwijaſt tagaſi tulnud ſõjawangide ja eraiſikute kollektiiwſed kaebtuſed. Niiſugune oli ümberkäimine õnnetute inimestega, kes paljude aaſtate järele kodumaale tagaſi tulid ja ſeda õnnetuſeks läbi Latwija tegid. Mis puutub weel meie pantwangideſſe Läti wangimajades, ſiis awaneſid uuesti nende juluſtuſteſt wastikud leheküljed. Tſaari ja ennerewolutſiooni aegſet ohrankaſt. Need pildid jätawad Läti walitſuſe poolt allakirjutatud wahetamiſe lepingute mittepidamiſe faktiſt warju. Sel ajal kui Läti pantwangid Wenemaalt ſõidawad koju kõige oma warandustega, mis wõimalik wedada praeguſe Wene transpordi juures, tulewad Wene pantwangid, mitte ainult ilma asjadeta, waid paljaks riiſututena. See lepingute rikkumine jääb warju teiste rohkem pahandawate faktide eeſt. Need on hirwitamine, piinamine, mõistuſe kaotamine, peksmiſe tagajärjel, nagu ſee oli Oſoliniga, keda meelemärkuſeta olekus piiri joonel Läti parun nii palju peksis, et ta maha langes. Juhtumiſed Tetanowaga, kes wahetuskohale raskesti haigena tuli, pantwangide mahalaſkmiſe faktid ja ka mitte pantwangide waid harilikkude Wene kodanikkude mahalaſkmiſed, kes päraſt kümneid aaſtaid läbi Latwija kodumaale tulewad, kõik need faktid on kutſunud pahameele wälja iſegi Läti elanikkude keſkel, mis Goldmanni arupärimiſeſt aſutawas kogus näha on, ſiis näitab Tſhitſherin tunnistajate tõenduste põhjal, kuidas kaitſeda Wene kodanikka, nende ſeas 3 naisterahwaſt, keda piiri peale ſaadeti, maha on lastud. Wene nõukogude walitſus awaldab pahameelt kõige oma energiliſema proteſtiga. Nõukogude walitſus rõhutab, et ta wäga häſti aru ſaab, et niiſuguſed metſikud teod ainult ſel kindlal teadmiſel wõiſid ſündida, et nõukogude walitſus ſarnaſed abinõud Läti kodanikkude wastu ei wõtta. Läti walitſuſel ei wõinud teadmata olla, et Läti pantwangide nimetus nõukogude Wenemaal ainult tingitud iſeloomu kannab, et faktideſt n. r. pantwangid wabaduſes on ja iſegi Läti rahuſaatkonnaga läbi käiwad. Läti walitſuſe ametnikud on mitte millegagi wabandatawad lepingud üles näidanud, nendeſt kõigile Euroopa rahwastele ja walitſustele teada andes, palub ta Wene põgenejaid, wangiſid ja emigrantiſi millegi teiſe riigi kaudu koju ſaata, kes nende läbiſõitu garanteeriks. Kõike ſeda ſilmaspidades, nõuab nõukogude walitſus esmalt, et ülemaltoodud juhtumiſi järele uuritaks ja ſüüdlaſed wastutuſele wõetaks, teiſeks, et nõukogude Wenemaa oma Punaſe Riſti eſitaja wõiks kohale ſaata, kes pantwangide ſeiſukorda tähelepaneks ja nende ümberwahetamiſeks kaaſa aitab, et Läti ametnikud nende kallal wägiwalda ei ſaaks tarwitada. Tſhitſherin.

———ooo———

Wäljamaalt.

Lätimaalt.

Läti aſutawa kogu liikmed kahewõitluſele kutſutud.

„Segodnja“ teatel on Dünamünde õpepataljoni kohta Läti aſutawas kogus tehtud arupärimiſe puhul ülemjuhataja ſtaabi inſpektori oſakonna ülem alampolk. Luthers ſotſialdemokraatia rühma juhid Zelmſi ja Dr. Kalnini kahewõitluſele kutſunud. Fraktſioon wõtnud kahewõitluſe wastu eitawa ſeiſukoha. Aſutawa kogu fraktſioonide waheline büroo, kus küſimuſt põhjusmõttelikult arutanud, leidnud et aſutawa kogu liikmed kohustatud ei ole aſutawas kogus peetud kõnede päraſt kahewõitluſe kutſeid wastu wõtma. Ainult maaliidu rühm olnud ſelle poolt, et iſikutel, kes end kõrges kojas peetud kõnedeſt haawatud tunnewad, peaks õigus olema kahewõitluſele kutſuda. Nüüd on polk. Luthers „Brihwa Semes“ kirja awaldanud, milles teatab, et ta Zelmſi ja Kalnini ſuhtes endale tegewuſe wabaduſe jätab. ETA.

Linade wäljawedu Lätis.

Riia, 21. juunil. Leta. Latwija linade wäljawedu on ſuurewiiſiliſelt korraldatud. Riiga jõuab 30 wagunit linu päewas. Selle aaſta linakaswatus on läinud aaſta omaſt 50 % wõrra ſuurem, enamjagu linu weetakſe Ameerikaſſe. ETA.

Leedumaalt.

Leedu uus walitſus.

Kowno, 21. juunil. Elta. Uue walitſuſe koosſeis on järgmine: Dr. Grinius (rahwusſotſialiſt), wälisminiſter Dr. Puritskis (kriſtlik demokraat) raha-, kaubandus-, tööstus-, ning teedeminsiter inſ. Galwanauskas (erapooletu) ſõjaminiſter — alampolk. Zukas (rahw.-ſotſ.), kohtuminiſter adw. Karoblis (erapooletu), põllutöö- jariigiwaranduste miniſter agronom Alekſa (erapooletu), ſiſeminiſter Skipitis, haridus- ja terwishoiuminiſter Bizauskas (kr.-dem.) portefeuille'ita Juudi asjade miniſter — Dr. Soloweitſhik, portefeuille'ita Walgewene asjade miniſter Semaſhko. ETA.

Wenemaalt.

Wõitlus logelemiſe wastu Wenemaal.

Moſkwa raadio 19. juuniſt teatab, et Tuula raudtee peatribunaalis raudtee tööliste kuritahtlik tööwiljakuſe langemiſe asi arutuſel on olnud. Süüdistuſe pingis istuſid komiſſarid, raudteewalitſus ja tööliſed. Süüdistuſeakt maalinud raske pildi kuritahtlikuſt hooletuſeſt, ükskõikſuſeſt, laiskuſeſt, iſewoliſetuſeſt ja nöömiſeſt. Iſikud, kes ſüüdlaſed töölt puudumiſes ja angeldamiſes, mõistetud 10 aaſtaks ſunduslikkudele töödele, militſionäär, kes posti peal magama oli jäänud, 8 aaſtaks, komiſſarid ja walitſuslik perſonal, kes kõiki abinõuſid tarwituſele ei olnud wõtnud, 3 aaſtaks ja teiſed ſüüdlaſed ſunduslikkudele töödele ilma wahi all olekuta. r.

Üleüldine rahwalugemine Wenemaal

wõetakſe, nagu Moſkwa raadio 19. juunil teatab, ſelle aaſta auguſtikuul ette. Wiimane rahwalugemine oli teatawasti enam kui 20 aaſtat tagaſi. r.

Rumeeniaſt.

Rumeenia walitſus Ameerikas 1 miljard dollarit laenu teinud.

Moſkwa raadio teatab 18. juunil, et Rumeenia lehtede järele Rumeenia walitſuſel korda on läinud Ameerikas 1 miljard dollarit wäliſt laenu teha. r.

Läti-Wene rahukonwerents.

Riia, 21. juunil. Leta. Neljapäewal arutas Moſkwa rahukonwerents majandusliſi ja rahaliſi küſimuſi. ETA.

Poola-Wene wäerinnalt.

Kohalik Poola ſaatkond teatab: Moſkwa raadiojaam ſaatis 12. juunil telegrammi wälja, milles ta Poola ſõjawäge ſüüdistab taganemiſe juures Kiiewi elektrikeſkjaama, weewärgi ja koguni Wladimiri kiriku õhku laſkmiſes. Poola wälisminiſter on Warſſawi ajakirjanduſe bürood wolitanud ſelle teate kategooriliſelt ümber lükkama, ſeſt et ta mitte mingil aluſel ei põhjene. Tühjade juttude laialilaotamine on enamlaste loomulik agitatſiooni metood. ETA.

Siirias rewolutſioon?

Nikolajewis, 20. juunil. Raadio. Siirias on ſuur rahwuslik rewolutſioon lahti puhkenud ſeda toetab Muſtaf-Kemal. Prantſuſe okkupatſiooni wäed pommitawad paljuid kohte rasketeſt ſuurtükkideſt. r.

Saatkond Boulogne konwerentſile.

Lyon, 20. juunil. Pr. raadio. Et Lloyd George'ga weel enne Boulogne konwerentſi kokkutulekut kokkuleppele jõuda, ſõitis Millerand laupäewa hommikul Inglismaale. Tema ſaab Briti peaminiſtriga Hythes kokku ja ſõidab ſiis ſealt esmaspäewa hommikul Boulogne'i. Millerandil on kaaſas marſhal Foch, kindral Weygand, rahaminiſter Marſal ja kaks rahaasjanduſe eksperti, hrad Cellier ja Avenol, kes Londonis Saksamaa kahjutaſu küſimuſe asjus nõu pidaſid. ETA.

Eesti wäljamaal.

Pariiſis ilmuw Prantſuſe ajakiri „La Revue hebdomadaire“ toob 5. juuni numbris Werduni linnale pildi Eesti eſitajate poolt wabaduſe risti annetamiſeſt.

Jälle wasturewolutſioon Wenemaal.

Wladiwostokis olla Moſkwa raadio kinnipüütud, mis teatab, et Wenemaal wasturewolutſioon alganud. Trotski olla ſurmatud, Lenin põgenenud. Uus walitſus olla Bruſſilowi juhatuſel moodustatud.

Arwamiſed Poola-Wene ſõjakäiguſt.

Arwatakſe, et Poolamaa enamlastele rahutegemiſe ettepanekut ei tee. Ehk küll Poolamaal praegu walitſuſe kriis ja uue enamuſe loomine parlamendis on ja lüüaſaamine Ukrainas meelte peale mõjub, mõeldakſe ſiiski, et Poola weel enam jõudu hakkab pingutama.

Wäerinna keſkkohal on poolakad ajalooliste piirideni jõudnud. Läänes tuleb neil Petljurat aidata, ſeſt Ukraina lõikus on nii Ukrainale kui Poolale tarwilik. Põhja pool tuleb poolakatel Dneprini tungida, kui nad 1772. a. piiri tahawad kätte ſaada. Et poolakad pikal wäerinnal kahes kohas ei ſuuda edaſi tungida, nagu ſeda wiimaſed ſündmuſed tõendawad, ſellepäraſt arwatakſe nad põhja wäerinnal jõudu koondawat ja ſellel ſihil Moſkwa poole tungiwat.

Enamlaste ſõjategewuſe ülewaade

20. juuni kohta (Moſkwa raadio). Lääne ja edela pool Disnat keſtawad edaſi wiſad wõitluſed waheldawa õnnega. Edela pool Polotskit raudtee piirkonnas lõime mitu wastaſe tormijooksu tagaſi.

Retſhitſa piirkonnas läkſid meie wäed wastaſe kange tule all Dnjeprist üle ja wõtſid tormiliſe löögiga Retſhitſa ära. Meie pealetungimine areneb edukalt. Meie ſaime wõidumärke.

Korosteni piirkonnas jatkame wastaſe ſurumiſt, wõttes wangiſid ja wõidumärke.

Korosteni piirkonnas jatkame wastaſe ſurulinna ära ja ajawad taganewat waenlaſt taga.
ETA.

Enamlaste teated Kaukaſuſeſt.

Enamlaste tuntud juhtiw jõud Rõikow on Kaukaſuſe ringſõidult tagaſi tulles järgmiſt teatanud: Kuna kogu walge laewastik meie kätte on langenud, ſeame meie tema kaupade wedamiſeks ümber ja hakkame tema abil kõike ſiſſe wedama, mida Keſk-Wenemaa wabrikutele ja töökodadele tarwis on. Meile tarwisminewat 150 milj. puuda naftat toome meie tingimata kohale. Aſtrahani on 1½ milj. puuda kala jäänud, ſelle-aastane püük on 10 milj. puuda annud. Kalu hakatakſe ſealt ära tooma. Läbikäimiſe awamine Idaga annab Wenemaale laialiſed majanduslikud wäljawaated ja kõrwaldab puuwilla, willa, naha ja tainnewilde kriiſi. r.

Lenini kiri Ingliſe töölistele.

Nagu Moſkwa raadio teatab, on Lenin 30. mail Ingliſe tööliste poole pööranud järgmiſe kirjaga, milles öeldakſe: Lubage teid tänada ſelle eeſt, et teie oma ſaatkonna nõukogude Wenemaaga tutwustamiſeks olete ſaatnud. Teie ſaatkonna liikmed küſiſid minult, nähtawasti imestanud ja pahandatud minu ſeletuſe läbi, et Inglismaa meie rahuettepanekute, oma waliſuſe ſeletuste peale waatamata interwentſiooni jatkab, meiega ſõda peab, Wrangelit Krimmis ja walgekaarti Poolamaal aitab, — nad küſiſid minult, kas mul ſelleks tõenduſi on, kas ma wõida näidata, kui mitu wagunit ſõjamoonaga Inglismaa Poolamaale on ſaatnud jne. Ma wastaſin, et Ingliſe walitſuſe ſalapaberite kätteſaamiſeks tarwis on teda rewolutſiooniliſel teel kukutada ja kõik tema wälispoliitika dokumendid eneſe kätte wõtta, nagu meie ſeda 1917 tegime. Ma ajaſin teie ſaatkonnaga kolmapäewal 26. mail juttu, ja päew päraſt ſeda tuli telegramm, et Bonar Law Ingliſe parlamendis ſõjaliſe abi andmiſe Poolamaale oktoobrikuul „kaitſeks Wenemaa wastu“ üles on tunnistanud, kuna ajaleht „New Statesman“, üks kõige mõõdukam mõõdukamateſt kodanlikkudeſt lehtedeſt, kirjutas, et Poolamaale tankiſid on ſaadetud, mis wägewamad on kui tankid, mida ſõjas ſakslaste wastu tarwitati. Kas wõib niiſuguſel puhul nende Ingliſe tööliste „juhtide“ üle naermata jätta, kes pahandatud ſüütuſe näol küſiwad, mis on ſelle tõenduſeks, et Inglismaa Wenemaaga ſõda peab, Poolamaad ja walgekaartlaſi Krimmis aitab. Saatkonna liikmed küſiſid minult, mis tähtſam on, kas järjekindla rewolutſiooniliſe kommunistliſe partei aſutamine Inglismaal wõi tööliste otſekohene abi rahu kätteſaamiſeks; ma wastaſin neile, et iga aſi oma wiiſi: töötagu kommunistid otſekohe oma erakonna kaudu tööliste rewolutſiooniliſe eneſeteadwuſe ſelgitamiſeks ... Mõned teie ſaatkonna liigeteſt päriſid minult imestuſega punaſe terrori, trükiwabaduſe ja koosolekutewabaduſe puudumiſe ja wähemlaste tagakiuſamiſe üle järele. Mina wastaſin, Ingliſe imperialistid, kes walge terrori läbi wiiſid ja läbi wiiwad Soomemaal, Auſtrias, Indias, Iirimaal, toetaſid ja praegugi weel toetawad Judenitſhit, Koltſhakki, Denikinit, Pilſudskit, Wrangelit; meie punane terror on töölisteklaſſi kaitſeks ekſpluataatorite wastu, on wastupaneku murdmine ſealt küljeſt, kuhu ſotſiaalrewolutſionäärid kalduwad; kodanliſe demokraatia trüki- ja koosolekutewabadus mäſſunõu pidamiſe wabadus töötawa rahwa wastu, ajalehtede äraostmiſe ja kapitalistide kätte minemiſe wabadus.

Lõpuks awaldab Lenin weel kord tänu ſaatkonna ſaatmiſe eeſt. — r.

Prantſusmaal uus erakond loodud.

Prantſusmaa parlamendis on uus erakond moodustatud, milleſſe 260 rahwaſaadikut kuuluwad. Erakonna juhiks on ſenaator Jonnart; liikmeteks on endiſe radikaalſe erakonna jäänuſed ja rahwuskoondumiserakondlaſed, kes parlamendis oſalt keskele, oſalt ſelleſt paremale poole kuuluwad. Uue erakonna nimi on: wabariikline demokraatline liit ja ſelle eesmärk: ühiskondliſe tegewuſe ja rahwusliſe üleſehitamiſe-töö uuele aluſele rajamine. Endine rahwuskoondumiserakonna juht Arago on uue erakonnaga ühinenud ja tema eeskujul ka 150 tema poolehoidjat. Peale ſelle on uue erakonnaga ühinenud 50 radikaali. Tegewuskawa on, nagu Jonnart oma eſituskõnes ſeletas, järgmine: 1. wõitlus diktatuuri wastu, tulgu ſee kuſt poolt tahes; 2. Prantſusmaa uuestiehitamine töö ja üksmeele abil; 3. Verſailles, rahulepingu teostamine; 4. korra ning õiguſe jalaleſeadmine, ſtreikide wastu töötamine. Uue erakonna liikmeteſt ei tahta ükski peaministri kohta.

Iiri küſimus.

Londonis, 18. juunil. Reuter. Raudteelaste juht Thomas teatas, et raudteelaste ſaatkond Lloyd George'ile ette on pannud ſõjawägede ja ſõjamoona ſaatmiſt Iirimaale ſeisma panna; wastutaſuks kutſuks raudteelaſed Iiri rahwa üles kõiksugu kuritegudeſt, wägiwalda ja waenulikka wäljaastumiſi maha ſuruda; ſelle waherahu ajal tulewad Briti ja Iiri ametiühiſuste kongressid kokku, mille järele walitſus mõlema kongreſſi täideſaatwa komiteedega nõu peaks, et Iiri küſimuſe lõpuliku lahendamiſeni jõuda. Walitſus polnud nõus ſõjawägede ja warustuſe ſaatmiſt lõpetama, kuid ſeletas, et kõike wäljakutſumiſe ärahoidmiſeks teeb ja walmis on iga Ingliſe ehk Iiri ſeltskonna grupega kokku ſaama, ka ſinnfeineritega, kuid kaugemale ei taha tema minna. Thomas liſas juurde: Kui edaspidi nõus ei olda, ſõjawägeſid ja warustuſt wedada, kawatſeb walitſus Iiri raudteede tegewuſt lõpetada, mis kõige wõimatuma ſeiſukorra looks. ETA.

London, 19. juunil. **Reuter.** Ametliku teadaande järele üleriikliſe raudteelaste liidu ja Iiri raudteelaste ſaatkonna jutuajamiſeſt Lloyd George'iga on peaminister ütelnud, et walitſus mitte enne iſeſeiswaks Iiri wabariigiks oma nõusolekut ei awalda, kui ta täiesti löödud on. Peaminister wõrdles Iirimaad Ameerikaga, tähendades et Lincoln parema meelega 1.000.000 inimeſe ſurma ja 5-aastaſt ſõda nägi, kui lõuna oſariikide iſeſeiswuſt ja Briti walitſus teeb ſedaſama, kui ſeda tarwis peaks olema.
ETA.

———ooo———

Kodumaalt.

Rakwere rahwaaed.

Rahwaaed on Rakwerele eſimene aſi, mille üle ta teiste linnade ees kiidelda wõib, ſeſt ſarnaſt aeda pole ühelgi Eesti linnal. Aia ſai linn ühes Rakwere mõiſaga. Aſukoha' pooleſt juſt linna ſüljes, on ta elanikkudele kätteſaadaw, ſuuruſe pooleſt mahutab ta Rakwere linna elanikud ära. Endine Rakwere mõiſa park, ſee ütleb juba nii mõndagi. Põliſed lehtpuud, jõeke, kaks tiiki, ſillad ja künkad, pais jõe peal, kõik need on asjad, mis aiaſt rahwaaia teewad, mis talle ilu annawad. Rahwamaja ſelts on aiaſt laiad teed läbitõmmanud, pingid teede äärde ja platſidele üles ſeadnud, kuna ſuwekõlakoja ehitus praegu pooleli on. Aia tagumiſes oſas teeb ſpordiſelts tarwiliſed teed ja platſid ſpordiwõistluste jaoks.

Kõlakoda püütakſe rutuga walmis teha, ſeſt 27. juunil on aias lastekaitſeühingu rahwapidu laste ettekannetega, 4. juulil aga Wirumaa ühendatud laulukooride kontſert rahwapiduga. Juba aia waatamiſe päraſt makſab pidule tulla. A.

Wallawalitſuste rewideerimine.

Läinud nädalal rewideeriti Wirumaal Kiiti, Sõmeru, Püssi, Maidla ja Erra wallawalitſuſi. Sõmerul olid rewidendid tänawu kewadel juba teiſtkorda, ſeſt toitlusoſakonna asjaajaja hoidis rewideerimiſeſt kõrwale. Kõige korralikumn leiti asjaajamine Maidlas olema. Püssi wallas oli ainult toitlusoſakonna asjaajamiſes puuduſi. Erra walla asjadega ei jäänud rewidendid rahule: kord näitab asjaajamiſe oskamatuſt. A.

Maakorraldus Wirumaal.

Mis ſenini maakorralduſe alal Wirumaal tehtud, ſelle üle annawad aru järgmiſed arwud. Planeeritud ja wäljaantud taludena on ſeni 32 mõiſat, kokku 5913 desſatiini põllumaaga. Planeerimata anti ajutiſeks tarwitamiſeks 83 mõiſat, neiſt 37 terwelt, teiſed oſalt, kokku 7422 desſatiini põllumaaga, oſaühiſuſi on mõni ükſik, nende käes on kõigeſt 495 desſ. põldu. Wõõrandatud mõiſateſt on 11,3053 desſ. põllumaaga, riigi arwel pidada, omawalitſuſe aſutustele on neljaſt mõiſaſt 885 desſ. põllumaad antud, wangimaja päris ühe mõiſa 76 desſat. põllumaaga, üks iſik, kindral Tõniſſon, ühe mõiſa 332 desſatiini põllumaaga. Endiste omanikkude pidada on jäetud 70 terwet ja 33 poolikut mõiſat, kokku 20.242 desſatiini põllumaaga ja endiste rentnikkude kätte 811 desſatiini. A.

Teated Pärnuſt.

Sunduslik makſuta kaitſerõugete panek 16. ja 17. ſkp. korraldati ſiin Punaſe Risti laatſaretis Promenadi tän. nr. 6, linna terwishoiu oſakonna poolt neile, kes linna piirkonnas 1919. a. ſündinud ja neile, kelledele 1919. a. tagajärjeta kaitſerõugeid pandud, ühtlaſi pidid ka need lapſed ilmuma, kes tänawu 12 aastat wanaks ſaanud ja kelledele ſenini rõugeid ükſainus kord pandud. Et aga praeguſel ſuwe ja järjeſt kaswawa toitluskriiſiſe ajal paljud perekonnad ümbruskonda maale, põllutööle rännanud, ſiis peaks ſügiſel weel uuesti nende jaoks kaitſerõugete panekud korraldatama. Praegu liigub rõugehaigus ja iſegi mustad rõuged linnas taſapiſi ümber, — nii ſuri wiimaſe kätte R. perekonnas ühe nädala jooksul kaks laſt ära. Ka täiesaliſi inimeſi on nim. haigus tabanud.

— Soolapuuduſel ei ſaa meie angeldajad enam räime hindaſid kõrgele kruwida, nii on ſeniſe 50—60 mk. aſemel 18. juunini pange hind juba 25—20 mk. peale alanenud ja alaneb loodetawasti weel. Nii tarwitawad juhtumiſt hoolega linnalaſed, kelledel oma tarwituſeks tſhekiſoola tagawaraks kogutud, et aastaſt ſoolaſe jagu omale nõutada. r

— Linna toitlusamet, kes omal ajal, kui kaubitſejad hapukapſa hinda tihti kergitaſid, ei märganud oma ſuuri tagawaraſid müügile tuua, wiſt weelgi hindade kerkimiſt oodates, müüs wiimati turul 3 toopi marga eeſt, — kuid nüüd, et juba kõlbmatuks, hallitama kipuwad, jagab juba hinnata ſigade ſöötmiſeks wälja. Niiſamaſugune lugu oli ka wiimati ſilkude ja kartulitega, kui nõudmine ſuur oli, aeti kiuſu, ei toodud müügile, hiljem kippuſid mädanema ja ſiis hakati pakkuma, poolmuidu. r.

Walga kooliõpilaſed metſatöös.

„Rajal.“ teatab Walgaſt, et palju kooliõpilaſi metſa palka koorima on läinud. Metſatöös makſetakſe palka 80 marka päewas.

Õpetajate ſuwekurſuſed.

Rakweres peetakſe õpetajate ſeminaaris ära, kuſt haigemaja kurſuste alguks wäljakolib. Kurſustel õpetuſe andjateſt on kindlasti teada: H. Jaanis loeb maadeteaduſt, ſelle metoodikat ja kodumaa ajalugu, hj. Remmel joonistamiſt, pr. Raudſepp woolimiſt, hj. Adler kodaniku teaduſt, prl. Aul ajaloo metoodikat. Paari õpeaine kohta peetakſe ettelugejatega weel läbirääkimiſi.
A.

Müüakſe põllutööriistu.

Riidaja mõiſas müüdakſe 1. juulil ſ. a. mõiſa päralt olewad põllutööriistad ära. Eesõigus oſtmiſeks on algajail põllumeestel. Ka mujal ülewõetud mõiſates Wiljandimaal on ſarnane põlluriistade müük käimas. a.

Wilja ſeiſukord Wiljandimaal.

Wilja kaswus on Wiljandimaal praegu ſeiſak, ſeſt kaſutawat wihma pole enam ammu tulnud. Maapind on juſt kui ära kõrbenud, aruſaadaw et wili mitte kuiwaga kaswada ei ſaa.

Paremad on waraſed ſuwewilja oraſed, kuna hiliſem külw palju ſoowida jättab.

Kuiw on juba nii pikaldane, et mõned iſegi põuda ette näewad. Seiſukord aga ei ole mitte juſt kõige pahem, mõned hood head wihma wõiks asja kohe parandada. a.

———ooo———

Päewauudised.

Liſarongid.

Jaani päewa puhul määratakſe järgmiſed liſa reiſijaterongid Tallinna Keila wahel:

Rong nr. 431, Tallinn — 10.00, Nõmme — 10.18, 10.23, Pääsküla — 10.30, 10.31, Saue — 10.43, 10.45, Keila — 10.55.

Rong nr. 432. Keila — 20.30, Saue — 20.45, 20.47, Pääsküla — 21.00, 21.01, Nõmme — 21.07, 21.10, Tallinn — 21.26.

Tulumakſu asjus.

Tallinna Eesti põllumeeste ſeltſi üleüldine liikmete koosolek otſustas 20. juunil ſ. a. pöörata palwega tulumakſu peakomitee poole, et edaspidi tulumakſu lehtede ſiſu lihtſamaks püütaks teha, ſellepäraſt et praeguſteſt on maainimestel wõimatu aruſaada, kus ſellekohaſed asjatundjad puuduwad, niiſama otſustati ka paluda, et lehtede ſiſſeandmiſe tähtaega maainimestele ühe kuu wõrra pikendataks, ſeſt ſenini kindlaksmääratud tähtajaks ei jõua wallas mõned iſikud, keda tulumakſu lehta täita kästakſe, kes ſelle tööga hakkama ſaawad, ſeda kuidagi lõpule wiia.

Näituſele hõlpſamaks pääſemiſeks otſustati palwega pöörata teedeministeeriumi poole, et näituſelt ärawiidawate asjade ja koduſõitwate inimeste wedu raudteel hinnata ſünniks.
Ami.

Saku aialinn uuesti ärkamas.

Uuesti ärkamas näikſe olewat Saku aialinn, mida kord kindluſeehitus ſurmale ſuigutas. Endiſed ſuurepäraliſed plaanid jäid teostamata, walmis ſaadi ükſi kaks raudtee jaamahoonet ja kaks elumaja, ja nii ſeiſis töö ja ehituſed terwe ilmaſõja keſtuſel. Kindluſe lõppemiſega on wõimalik endiſe planeerimiſe juurde tagaſi keerata. Praegu on kändude äraforistamiſe tööd käimas. Aialinna poolt on põletatud maadeſt Tallinna wabrikutele 125 desſatini kända äraforistamiſeks müüdud, küttematerjaliks. Peale teiste on tellinud ſealt ſuure oſa Balti puuwilla wabrik.

Wahekorraſt ſõjawäe telefoni ametkonnaga.

Üleüldſe on wahekord ühenduste ſuhtes ſõjawäe ſidede oſakonna ja posti peawalitſuſe wahel niiwõrd ſelguſeta, et ſee riigi huwidele wastaſeid nähtuſi eſile kutſub. Näituſeks, tarwitawad ſõjawäelaſed mõne ainukeſe telegrammi tarwis terwed juhed oma all ära ja halwawad ka ühtlaſi terwet maakonna ühendust. Seda wähe, Wiljandi-Walga juhe korraspidamiſeks on kokku terweniſt 8 meeſt Tõrwas ja Kärſtnas, kuna tegewus ikkagi lonkab ja postiametkonnal ſelle wastu terwe maakonna telegraafi- ja telefoniwõrgu korraldamiſeks umbes niiſama ſuurune tööjalk tarwitada on — pole inimeſi rohkem wõtta. Kas tuleb päraſt ſeda weel imestada, et telefoni takſid päew päewalt kerkiwad. Kui on ſõjawäel eriteadlaſi tarwis telefoni ja telegraafi alal, ſiis antagu kas wõi ajateenijateſt teataw oſa inimeſi postiametkonda ettewalmistuſele, kus nad ka ühtlaſi õppimiſe ajal tegeliku tööga telegraafi ja telefoniwõrkuſid korraldaks. Selleſt oleks kaſu riigile ja ka õpilastel endal, kellel wäeteenistuſe aja jooksul midagi on wõimalik äraõppida.

Tartu panga Wiljandi oſakond kohale jõudnud.

Tartu panga Wiljandi oſakond, mis ühes okkupatſiooni wägedega Sakſamaale põgenes, on nüüd Sakſamaalt tagaſi jõudnud ja oma tegewuſt Wiljandis uuesti alustanud. zy.

Raudteelastele heeringaid.

Neil päiwil jagati Pärnu-Tallinna kitſaroopaliſe raudtee teenijatele ja ametnikkudele heeringaid wälja. Jagamiſele tulid mitme kuu jagu, ſeſt heeringaid ei ole kitſaroopaliſe raudteelaſed enam ammu ſaanud. a.

J. Poska ja J. Rataſſepa gipskujud.

Rahwaülikooli kirjastusäri wäljaandel ilmuſid neil päiwil müügile kadunud wälisministri J. Poska ja langenud ſõjakangelaſe J. Rataſſepa gipſiſt rinnakujud müügile. Kujud on umbes wakſa kõrguſed, akadeemikeri Timus'i modeli järele rahwaülikooli kirjastusäri eneſe töötoas walatud ja makſawad 75 marka tükk, mida praeguste hindade juures kuigi kõrgeks ei wõi nimetada.

Tehniliſelt on kujud hästi õnnestanud. Mis kunstiliſeſſe külgeſſe puutub, ſiis peab tähendama, et ſiin ehk waheſt mõnda puuduſt wõidaks leida, kui meeles pidada, et kujud päewapiltide järele walmistatud. Siiski — peab tähendama, et uued kujud ka ſelleſt küljeſt hästi õnnestanud näiwad olewat, eraldi, mis puutub [illegible] miniſtri ſenini wäljapandud gipskujudeſt kõige paremini õnnestanuks peab pidama.

Kuju wäikſuſe peale waatamata leiab waatleja kohe ſügawa tõſiduſe ja otſekoheſuſe alla maskeeritud kerge irooniliſe ilme — ſelle kadunud miniſtri iſeloomuliku näojoone. Kui hästi J. Rataſſepa kuju ſelleſt küljeſt õnnestanud, wõiwad ütelda muidugi need, kes kadunuga lähemalt tuttawad olnud.

Igatahes on rahwaülikooli kirjastus äri nende kahe tähtſa tegelaſe mälestuſe põlistamiſega tänuwäärt alguſe pannud ſellelaadiliſele ettewõtele, mida ta, kuuldawasti, teiste ſõjakangelaste ja poliitikategelaste kujude wäljaandmiſega jatkata mõtleb. Igaühele kadunud tegelaste austajale wõib uuſi wäljaandeid julgesti ſoowitada.

Raudteede ſihiajamiſed.

Uute raudteede ſihiajamiſega on juba alguſt tehtud. Tartu-Petſeri kawatſetawa raudtee ſihiajamine on juba lõpu korral. Praeguſt on weel käimas Pärnu-Wändra-Türi-Aliku-Tapa-Mustwee kitſaroopaliſe raudtee ſihiajamiſe tööd, millega ſügiſeks walmis ſaadakſe. a.

Wedur rikis.

Laupäewa õhtune posti- ja reiſijate rong, mis õhtul Tallinna ſadama jaamaſt wälja ſõitis, jäi Tallinna peajaamas ſeiſma, ſeſt weduril olid tendri bukſid põlema läinud. Rongile pandi aga uus wedur külge ja ſõit läks peale poolteiſe tunniliſt ootamiſt edaſi.

Ekſiarwamiste eeldamiſeks

teatab ſõdur Erich Tamberg, et tema mitte ſee Tamberg ei ole, kes ühes teiste ulakatega 18. juun. Pärnu maantee ümbruskonnas pudeliga waguni aknaſſe wiskaſid ja ſeal kinni wõeti.

———ooo———

Sõjaringkonna kohtuſt.

1. Sõjawarustuſega angeldamine.

Mullu juulikuul ſaatis ſoomusrongide diwiiſi intendandi walitſuſe kortermeister Nielender Walga linna tapamajeſſe oma tuttawa Alekſander Jäneſe kätte üle 6 puuda Ameerika pekki ja 2 puuda raswa äramüümiſeks. Jänes teades, et ſe kroonu kraam oli, müüs ſelle edaſi juudile Mooſes Scheinile 2.500 marga eeſt. Selleſt rahaſt makſis juut Schein 200 marka Jäneſe kätte ja päraſt ülejäänud ſumma Nielenderile. Wahetalituſe eeſt ſai Jänes 400 marka.

Asja arutamiſel 15. ſ. k. päewal Nielender ennaſt kroonu waranduſe müümiſes ſüüdlaſeks ei tunnistanud, waid ſeletas, et temal majanduſe pidamiſes 38 paari peſu puudu tulud; et puudujääki katta, otſustanud ta ülejäänud peki ja raswa ära müüa, et ſelle rahaga uut peſu osta, mida ta ka teinud. Jänes ja Schein ennaſt niiſama ſüüdlaſeks ei tunnistanud. Eſimine ſeletas, et ta pole teadnud, et ſee mitte õigel teel ſaadud kraam olnud. Juut Schein arwanud aga ſelle halwaks läinud kraami olewat ja oſtnud odawa hinnaga ſeebi keetmiſeks.

Tunnistajate tunnistuste waral tehti nende ſüü ſelgeks ja kohus mõistis: ſõjawäe ametniku aſetäitja Ernſt Nielenderi 26 a. wana, Tartu linna kodaniku Alekſander Jäneſe 21 a. w. ja Walga linna kodaniku Mooſes Scheini 53 a. wana — kõik kolm kõigi iſeäraliste õiguste kaotamiſega 1½ aastaks wangiroodu.

2. Sõjariistus röövimine.

Mullu 14. ſeptembril ilmuſid kella 11 ajal õhtul Panikowitſchi walda Petſeri maakonda Ladeniku talu õue 3 ſõdurit riides püſſidega meeſt ja nõudſid ähwardades, et teenija Krõlowa neid ſiſſe laſeks. Üks meesteſt jäi kõrwal maja ukſe ette wahti pidama, kuna 2 taluſſe ſiſſe läkſid kui teenija hirmuga ukſe lahti tegi. Siſſetungijad nõudſid teenija käeſt, et ſee näitaks kus perenaiſe raha on. Kui teenija wastas, et ei tea, murdſid ſiſſetungijad kapide ukſed lahti ja lõid perenaiſe Kaukiſe ukſe maha ja hakkaſiwad wiimaſe käeſt raha nõudma, teda kägistades ja wägistamiſega ähwardates. Selle peale andis Kaukis neile rahakoti 130 margaga. Needo maja ukſe ees wahtipadiw ſõdur, ei laſknud ſeal olijaid wälja, kes kära peale wälja tulid ja lõi Needot püſſipäraga.

Asja uurimiſel ſelgus, et ſelleſama päewa õhtul käiſid kolm ratſupolgu ſõdurit Kaukiſe majas. Ettenäitamiſel tundis Kaukis 1. ratſupolgu ſõdurid Punnmanni, Reimanni ja Türki ära, kes ka kohe kinni wõeti. Ülekuulamiſel ſeletaſid nad, et nad küll õhtul käinud kella 6 ajal Kaukiſe juures, kuid läinud ſealt ära pidule, kus nad kella 10 wiibinud, ſealt läinud nad tuttawa juurde ja ſiis koju.

Asja arutamiſel ſeletaſid tunnistajad, et kohtualuſed tõesti pidul olid olnud, kuid ſealt wara ära läinud. Kella 10 ajal olnud nad Kaukiſe naabruſes kellegi Orawa juures, kuid ſealt läinud ka warsti ära. Oma wäeoſaſſe tulnud nad kella 12 ümber.

Kohus ei leidnud nende ſõdurite ſüü tõendatud olewat ja mõistis nad õigeks. —l—

———ooo———

Uued üleſleiduſed, mille peale kaitſetunnistuſed on wõetud.

Nagu „Riigi Teat.“ wiimaſeſt numbriſt näha, on terwe rea üleſleiduste peale kaitſetunnistuſed wõetud. Need üleſleiduſed on:

1. Weeſurweta tuukriaparaat õhupuhastuſega.
2. Söehappega täidetaw päästerõngas.
3. Schnepper ja kramplukk.
4. Wiis, kudas läbitöötatud auru keſkküttes weeſoojendamiſeks tarwitada.
5. Mänguaſi — tipograafia laud.
6. Õmblemata riidenööbid.
7. Paberite ja igaſugu lehtede kokkupanemiſe abinõu.
8. Mitu korda tarwitataw kirjaümbrik.
9. Lambitoru.
10. Süte õhutaja.
11. Kuuſekäbideſt walmistatud parkimiſe ekſtrakt.
12. Aparaat põlewkiwi puhastamiſeks mittepõlewateſt aineteſt.
13. Weltoni rift.
14. Õlitamiſe aparaat.
15. Kiwiſöe, põlewkiwi, ligniiti, puu jne. deſtilleerimiſe aparaat mädala temperatuuri juures.
16. Iſeliikuw maſin, püſiwõlwiga ühel küljel olewa raskuſega.
17. Paranduſed kiutööstuſe ſaaduste walmistamiſeks paberi, ketruſe ja kudumiſe materjaali walmistamiſe tarbeks ja üleüldſe riiete tegemiſeks.
18. Turbiin.
19. Käſiiſi wilja- heinaniidu maſin.
20. Weskikiwide automaatline reguleerimine.
21. Turbabrikettide walmistamiſe wiis.
22. Wiljapuhastuſe ja ſorteerimiſe maſin.
23. Jalawarjude „ſoomus“.
24. Puuſſe augupuurimiſe maſin.
25. Wiljakuiwatamiſe ja puhastuſe aparaat.

*

Teatawasti tehakſe igal Euroopa maal uuſi üleſleiduſi rohkem kui neid tegelikult tarwituſele wõetakſe. Eesti kohta on toodud nimekiri õige pikk ja arwatawasti jääb ſuurem oſa neiſt üleſleiduſteſt niiſama kaugele kui nad on. Nimetuſe järele näikſe mõned niiſugustele nõuetele wastawat, mis olemas on, ilma et neid warenraſt oleks ſoowitawalt rahuldatud. Kõige huwitawam on nende hulgas iſeliikuw maſin, nr. 16. Nime järele wõib arwata, et ſiin perpetuum mobile on wiimaks ometi üles leitud. Kas tõesti Märt Luus ſelle on üles leidnud? Wõi on ehk kaitſetunnistus ſiiski weel liiga wara wälja antud?

———ooo———

Üleskutſe kaupmeestele.

Kellegil ei ole ſee wiſt teadmata, et praeguſel ajal wäga raske on ükſikul kaupmehel õigel teel kaupaſid muretſeda ja enda huwiſid kaitſeda. Wähehaawal waheltkauplejatelt oſtmine teeb kauba kalliks ja alghallikateſt ei ſaa, ſeſt ſealt peab ſuurel arwul oſtma. Ükſikult ei jätku meil ſelleks jõudu, aga ühiſelt küllalt. Seda tõendab minewa aastane Tallinna Eesti Kaupmeeste ſeltſi ja praegune Eesti Kaupmeeste Oſaühiſuſe „Liit“ tegewus. Eſimene muretſes poole aasta jooksul oma liikmetele üle 6. miljoni eeſt kaupaſid ja teine on ſeda oma kolmel algkuul peaaegu niiſama palju teinud. Loodame, et tulewikus ſee weel paremini edeneb. Sarnaſt tegewuſt ei ſaa meie ükſikult mitte näidata. Sellepäraſt, kõik kaupmehed, kes õigeſt kaubanduſeſt lugu peawad ja oma huwiſi kaitſeda ſoowiwad, aſutage igas linnas, maakonnas ja alewis kaupmeeste ſeltſid . . . Ei lähe ju ſelleks eſialgſelt rohkem waja, kui kolm kaupmeeſt. Kui ſeltſid wõi ühiſuſed juba aſutatud, ſiis astugu iga organiſeeritud kaupmees, kes iſiklikult ehk kohaliſe ſeltſi kaudu, Eesti Kaupmeeste Oſaühiſus „Liit“ liikmeks. See on aſutus, mis üleriikliſelt kaupmeeste huwiſi äriliſeſt küljeſt kaitſeb ja alghallikateſt kaupaſi muretſeb, et neid wõimalikult odawamini kätte ſaada ja tarwitajatele wälja anda.

Wäga tähtis on kaupmeestel ka tulewaſe kongreſſi päraſt ühineda, mis augustikuul ſ. a. ära peetakſe, kus kaupmeeste majanduslised, poliitiliſed ja äriliſed küſimuſed arutuſele tulewad. Ühinege, Eesti kaupmehed, aſutage ſeltſiſi, astuge E. K. Oſaühiſus „Liit“ liikmeks ja ärge jätke oma eſitajat kawatſewale kongreſſile ſaatmata!

Tallinnas ja Harju maak. aſuwad kaupmehed astugu Tallinna Eesti kaupmeeste ſeltſi liikmeks.

Põhikirja kawaſi ja näpunäiteid ſaab kantſeleiſt Tallinnas, Uus tän. nr. 7, teiſel korral.

Kõigile edu ſoowides
Eesti Kaupmeeste Oſaühiſus „Liit“
eſimees: M. Sõerde.

———ooo———

Päewaraamatuſt.

20. juunil 1920. Ma mõtlen, et mind kui ka paljuſid teiſa tuleks panna eestkostmiſe alla pillamiſe päraſt.

Oſtſin eila paari ſokkiſid ja makſin ſada marka. Üks ainus paar ſokkiſid ja ſada marka. See on ju pillamine. Oleks nad ſiidiſtki, aga nad ei ole. Päris harilikud puuwillaſed ſokid, mis omal ajal 25—30 kop. makſid. Niiſuguste eeſt 100 marka makſta — ſee on ju pillamine. Peakſin olema miljonäär, kui 100-margaliſi ſokkiſid kanda tahan, mille konſad ja warwaste poolſed otſad waewalt üle nädala wastu peawad.

Täna tegin tembu, mis mind weel enam pillajaks tembeldab. Oſtſin paki paberoſſa, 25 tükki ſees, ja makſin 45 Eesti marka. Ei olegi ſuured asjad, paberoſſid, mitte margad. Kodumaa tööstuſe ſaadus.

Kui inglaſed alles Arhangelis maale läkſid, imestaſid nad wenemaalaste rikkuſt: wenelaſed oſtnud nende käeſt ſigaretta ja makſnud ühe ainſa ſigaretikeſe eeſt terwe rubla.

Kahju, et nüüd inglaſi ſiin ei olnud nägemas, kudas halwa paberoſſikeſe eeſt kaks marka makſeti. Nad oleks alles näinud, kus rikkus on.

Kui ſedawiiſi edaſi elan, palja jalu käima ei hakka ja ſuitſetamiſt maha ei jäta, ſiis on warsti pankrott majas.

*

21. juunil 1920.

Imelik ſaladusline on elu. Kõik kaupluste aknad olid hiljuti alles tubakakaupa täis. Seal oli ſigaretta, ſigarid, paberoſſa iga ſeltſi ja mis kõik. Nüüd on kui pühitud ära päraſt ſeda, kui uus ſeadus akſiiſi kõrgendamiſeks tuli. Ei nad ſaanud wiſt riigile midagi makſu kõrgendamiſeſt. Kes teenib? Kelle truſt ſee oli, kes kõik poed täitis ja nüüd nõiakepil kaotas? Kes ſeda ütleb? Saladusline on elu.

*

22. juunil.

Jaanipäew ligineb. Mõtlen ſõita maale. Mis ſeal teha? Tahad minna metſa, peab olema marja korjamiſe luba. Muidu wõid kui maaſikakorjaja kimpu jääda. Läheks jõe äärde õngitſema, peab olema luba. Ega kalu ei tahakski ja ega neid ei ſaaks ka. Huwitus oleks ainult ſelles, kui mõni wiidikapoeg õnge tõmmutab, nii et kork wõbiſema hakkab. Selle lõbu päraſt luba otſima minna, ſeda küll ei tee. Aga mis ſiis jaanipäewal maal teha? Ei ole mõtet ſinna enam minna. Ohohoo.

Wäljaandja Oſaühiſus „Teataja“.
Wastutaw toimetaja: Ed. Hubel.
Sekweſtreeritud „Ühiselu“ trükikoja trükk

27. juunil ſ. a. kell 1 päewal on

Türi tarwitajate-ühiſuſe korraline peakoosolek

mis otſuſewõimuline kokkutulnud liikmete arwu peale waatamata.

3477 Juhatus.

Walga linna Eesti keskkoolid

wajawad

matemaatika, füüſika, maadeteaduſe, laulu, muuſika ja käſitöö

õpetajaid

Ühtlaſi on ka Walga linna algkoolidele õpetajaid tarwis.

Kohaſoowijaid palutakſe ſoowiawalduſed ühes lühikeſe elulookirjelduſega ja tunnistuſe ärakirjadega ſaata Walga linna kooliwalitſuſele. 3487 Walga linna kooliwalitſus.

Tartu reaal-kommertskool tarwitab

uueſt õpeaaſtaſt alates joonistamiſe, kaubandusl. ainete, Inglis- ja Eesti keele (wanemad klassid

õpetajaid

Kohaſoowijaid palutakſe ſoowiawalduſed ühes lühikeſe elulookirjelduſe ja tunnistuſte ärakirjadega koolijuhatuſele ära anda.

3484 Koolijuhatus.

Port-Kunda tſementi

ſuuremal ja wähem. arwul

müüb

„D. E. Herodes'e & P. M. Prick'i" äri

Wiljandi tänaw nr. 9. Telefon nr. 868. 3481

Keila Hariduſe ſeltſi

näitemüügile ſõitmiſeks

24. juunil 1920. a. määras raudtee-walitſus

lisa-rongi

Wäljaſõit Tallinnaſt Keilaſſe kell 10 hom. ja Keilaſt Tallinna kell 7 õht.

3487 Keila h. ſ. juhatus.

Dr. S. Lury

naha- ja ſuguhaiguſed.

S. Karja tän. nr. 12. Waſtuw. kella 9—12 ja 4—7. 3482

Neiu,

VII kl. lõpetanud, palub tungiwalt heldeid inimeſi anda kohta, oskab maſinakirjutuſt; wõib ka maale minna lastele tundiſid andma. Teatada ſelle lehe tal. „B. K." all. 3431

TALU

soowin osta.

Üles anda Wiljandis, wõõrastemaja-pidajale herra Palule, Tartu uul. nr. 10. 3489

Ostan

jahipüſſe, rewolwrid, padrunid-tühje naganihülſe, kulda hõbedat. Ingliſe ja ſeatina, pandimaja-piletid ja igaſugu asju. Parandan ka laskeriistu. Pikk tän. nr. 36, jahiriistade-kauplus.

3388

Tallinna Trükitööliste ühisuse raamatukogu ostab teaduslisi ja ilu- — kirjanduslisi —

raamatuid

Kirjalikud pakkumised ühes hinnaga saata Pikk tänaw nr. 54, „Waba Maa" trükikoda.

Klawer

on müüa Uuel tän. 14, krt. 6.

3478

Enampakkum.-teel müüakſe

1. juulil ſ. a. Riidaja mõiſas, Wiljandimaal mitmeſuguſed

põllutööriistad ja ſepikoja ſiſſeſeade.

Aſunikudel on õigus ſeda inwentaari enne enampakkumiſt hinnatud wäärtuſes osta, kui nemad wallawalitſuſe tunnistuſe ette näitawad, et waſtaw inwentaar nende põllumajapidamiſes tarwilik on, mis ringkonna walitſeja poolt peab tõendatud ſaama. 3485

Kaubamaja „LAINE"

Tallinn, Raatuse tän. 10, tel. 8-17.

Kohale on jõudnud järgmised põllutöömasinad:

2 „Landsbergi" sahka № 9
2 „Landsbergi" sahka № 9 a.
2 seitsme söralist wedruäket
2 kümne söral. wedruäket
10 „Bärmanni" niidu masinat 4½'
2 käsi rehepeksu masinat „Daania" № 2. 16
2 kartuliwõtjat „Pretsel"
2 kunstsöniku külwajat 2 meetert
2 " " 2½ "
2 " " 3 "

masinaid wõib näha iga päew kella 10 kuni 2.

Mehaaniliſe Puutööſtamiſe Aktſia-Seltſi

A. M. Luther'i aruanne

1919. a. kohta (22. äriaaſta)

Tulude ja kulude arwe:

Wäljaminekud:

Materjaalid, palgad, äri- ja müügikulud ja kustutuſed		4839155,65

Siſſetulekud:

Müüdud ſaaduste lunastus	4563286,17	
Mitmeſuguſed muud ſiſſetulekud . .	34484,23	4597770,40
Kahju 1919. a. pealt		241385,25

Äriſeis 31. detſ. 1919. a.

Aktiwa		Paſſiwa	
Krundid ja hooned	2246750,55	Aktſia, kapital	3000000,—
Maſinad ja inwentaar	1607893,84	Tagawara kapital	189264,56
Wabrik Staraja Ruſſas	3118370,93	Kustutuskapital	2256731,76
Detailmüügi ladu Tallinnas	108369,93	Eri-tagawarakapital	150000,—
Aktſiad ja äriosatähed	321324,90	Paiukikapital	103708,95
Kaſſa, wekslid ja wäärtpaberid	203865,01	Kinnituskapital	383508,97
Materjaalid	2160620,54	Abiandmiſe-kaſſa kapital	26943,75
Pool- ja walmisſaaduſed	3018041,87	Tööliste trahwirahade kapital . . .	5362,21
Mitmeſuguſed wõlgnikud	5479856,01	Man. nõun. Chr. Luther'i kapital . . .	20016,57
Üleminewad ſummad	201474,87	Mitmeſuguſed wõlausklujad	12512998,07
Juhatusliigete aktſia arwe	65000,—	Üleminewad ſummad	121980,44
Kahjude ettekanne 1920. a. peale . . .	319171,83	Wäljawõtmata kaſuoſa	225,—
		Juhatusliigete aktſia arwe	65000,—
	18845740,28		18845740,28

Tallinnas, 31. detſ. 1919. a. Juhatus.

Lõbusõit Wiimsisse

aurulaew Woldemariga

Jaani-päewal kell 10 hom., sealt tagasi kell 11 õhtul. — Laew seisab elewaatori ees. — Piletite müük on laewal ja Laewasõidu ametis, sadamas. 3493

Ainult 1. juulini

ſaab põllutöö ajakirja „Põllumees" weel ſenlſe hinnaga 20 mk. aaſtas tellida. Trükitöö ja paberihindade mitmekordſeks tõſtmiſe päraſt oleme ſunnitud ajakirja

„Põllumees"

tellimiſehinda 1. juuliſt ſ. a. 40 margani aaſtas ja 20 margani pooles aaſtas tõſtma. — Seniſtele aaſtatellijatele ſaadetakſe „Põllumees" kuni aaſta lõpuni endiſe hinnaga.

„Põllumehe" talitus.

3462 Tallinn, „Estonia" teatrimaja.

Tall. linna majandus-oſakond teatab ſeega, et Haberſti mõiſas

kraawikaewamiſe tööd wälja on anda

Iſikud, kes ſeda tööd oma peale ſoowiwad wõtta, palutakſe hinnad kinniſtes ümbrikutes mitte hiljem kui 28. juunil ſ. a. oſakonna kantſeleis Mundi tän. 2, 3-as kord, ära anda märguſõnaga „Kraawikaewamiſe tööd 28. juunil". Lähemaid teateid ſaab oſak. kantſeleis äritundidel. 3443

Kõigile ilma hinnata 6 ilusat päewapilti,

kes minu juures toſina poſtkaarte tellib.

Päewapildi-töökoda
A. Klanberg,
Narwa m. 12, krt. 3.

!Kõik!

kellel tarwis

parukat ja plehti

palun tulla Narwa maanteele nr. 12, krt. 3. Sealſamas wõetakſe kõikſugu juukſetööde peale tellimiſi waſtu ja oſtetakſe wäljakukkunud juukſeid.

Austuſega L. Arro

E. T. K. liikmetele

Kauba ülelugemise tõttu on 28., 29. ja 30. juunil s. a.

meie ladud kinni

Eesti Tarwitajateühisuste Keskühisus.

Inſenerīwäe walitſuſe waruſtuſe oſakond

oſtab

kohe igaſuguſeid wiile, ſalmiaku, puhastud ſoodat, talki, tina walget, tſink walget, karastamiſe kaalit, küündruſt wäävelt, atſetoni, ſikatiiwi, puhast terpentiini kondi õli ja wärwe igaſ.

Pakkumiſed palutakſe kiiſe anda oſakonna kantſeleiſſe Falki tee nr. 4, ſõna „Pakkumine" all kuni 28. juunini ſ. a.

Inſenerīwäe walitſuſe waruſtuſe oſakond

oſtab kohe iſolator. ja konkſuſi

nende tarwis.

Pakkumiſed palutakſe kinnies ümbrikus märguſõna „iſolatorid" all oſakonna kantſeleiſſe Falki tee nr. 4, ſiſſeanda kuni 30. juunini ſ. a.

Jäälõhkuja „Taſuja"

— ſõidab 26. juunil —

Tallinnaſt — Soome meſſele

ja ſealt tagaſi 30. juunil.

Wõtab reiſijaid kaaſa. Teateid annab Börſe komitee ja laewaſõiduamet. Piletid müüb laewaſõiduamet ſadamas.

Teadaanne.

Piima tuleb nii palju ſiſſe, et wabal müügil jätkub kõigile, ſellepäraſt juulikuu peale

piimakaarte wälja ei anta.

„Laewandus"

nr. 2 on ilmunud

Hind 5 marka.

Saada raamatukauplustest ja ajalehemüüjatelt. pealadu Merepuiesteel nr. 5. k. 8, ajakirja talituses.